

ŽIVOT

KULTURNĚ - SOCIÁLNÍ
ČASOPIS

10
1959

OKTÓBER
ŘÍJEN
PAŹDZIERNIK

CENA 1 zł

W NUMERZE:

ATRAKCYJNY • SENSACYJNY
NIEPOWTARZALNY

„KONKURS ŽIVOTA”^v

OKAZJA DLA WSZYSTKICH!

JUŻ DZISIAJ ZAPRENUMERUJ
DLA SIEBIE I INNYCH
na cały 1960 rok

ILUSTROWANE
CIEKAWE
BARWNE
ČASOPISMO

„ŽIVOT”^v

III plenum KC PZPR

W DNIU 17 BM. ODBYŁO SIE III PLENUM KOMITETU CENTRALNEGO POLSKIEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOTNICZEJ.

TEMATEM OBRAD PLENUM BYŁY AKTUALNE TRUDNOŚCI NA RYNKU MIESZNYM I ŚRODKI NIEZBĘDNE DLA PRZEZWYCIEŻENIA TYCH TRUDNOŚCI — MIĘDZY INNYMI ZMIANA CEN PRODUKTÓW MIESZNYCH I TLUSZCZÓW ZWIERZECYCH.

NA III PLENUM KC PZPR
WŁADYSŁAW GOMUŁKA POWIEDZIAŁ:

• Place i dochody ludności wzrastały w ostatnich 3,5 latach szybciej niż przewiduje plan pięcioletni. W I półroczu 1959 r. place realne były o 30,6 proc. wyższe niż w r. 1955. Osiągnięcie tego wskaźnika przewidywano dopiero w r. 1960, na koniec pięciolatki. Przy braku odpowiedniego wzrostu podaży towarów, musiało to wywołać obecne trudności na rynku mieszym.

• Siła nabywcza ludności wzrosła w ciągu ostatnich 3,5 lat o 54,3 proc.

• W I półroczu br. w sieci handlu społecznego sprzedawano przeciętnie miesięcznie o 84,7 proc. więcej mięsa, tłuszczy i przetworów mięsnych niż w r. 1955. Przeciętnie spożycie mięsa i tłuszczy zwierzęcych wzrosło na głąb ludności z 39 kg w 1955 r. do 47,8 kg w 1958 r. tj. o 22,6 proc.

• W roku bieżącym musimy wyżywić 2 miliony ludzi więcej niż w r. 1955.

• Mięso i przetwory należą u nas do najtańszych artykułów żywieniowych. Obecne ceny mięsa są wysoce nierenowne, a przy tym nie zachęcają do hodowli szczególnie tych, którzy nie posiadają gospodarstw rolnych.

• Dlaczego trudnościami na rynku mieszym wystąpiły nagle? Spiętryły się bowiem dwa elementy — spadek skupu w br. i brak rezerw mięsnych. Jednocześnie zwiększonej masy mieszej przeciwnieństwa się wybitnie zwiększoną w br. siła nabywcza ludności.

• Główną przyczyną zmniejszenia skupu jest spadek hodowli trzody chlewnej, co z kolei spowodowane zostało słabym urodzeniem ziemianek i zużyciem pasz treściowych na znaczący wzrost hodowli koni.

• Hodowla trzody chlewnej jest opłacalna.
• Deficytowa już obecnie społeczniona gospodarka miejska musiała przynieść w roku 1960 ponad 5 miliardów złotych straty.

• Wszystkie przytoczone fakty tj. wzrost siły nabywczej ludności, spadek pogłówia trzody chlewnej i deficyt gospodarki miejskiej postawiły nas przed koniecznością podwyższenia cen mięsa, tłuszczy zwierzęcych i przetworów miejskich średnio o 25 proc.

• Nie można więcej spożywać niż się produkuje.

• Import i eksport mięsa i wyrobów mięsnych przynosi nam w r. 1959 wysoki deficyt.

• Koszty utrzymania ludności miejskiej wskutek podwyższenia cen mięsa podnoszą się o 3,8 proc. Byłyby rzeczą niesprawiedliwą, gdyby stopa życiowa ludności rolniczej również nie została nieco zmniejszona.

• Program pomocy paszowej ze strony państwa zmierza zarówno do rozszerzenia produkcji pasz treściowych jak i do zwiększenia ich importu. Szczególnego znaczenia nabiera wykorzystanie wszelkich dostępnych rezerw paszowych.

• Kierownictwo partii i rząd muszą wyciągnąć odpowiednie wnioski i podjąć odpowiednie kroki w celu usprawnienia zarządzania gospodarką narodową, kontroli i operatywności oraz zaostrenia odpowiedzialności za gospodarkę finansową.

• Proceses decentralizacji władz gospodarczej musi towarzyszyć wzmacnianie centralnej kontroli, zwłaszcza kontroli finansowej, a także pogłębienie i szersze przeprowadzanie analiz ekonomicznych.

DESAŤ ROKOV SLOBODNEJ ČÍNY

ČÍNA—KRAJINA PRÍRODNÝCH BOHATSTIEV

Čínska ľudová republika je svojou rozlohou druhou najväčšou krajinou na svete. Je veľká takmer ako celá Európa. Len suchozemské hranice ČER majú dĺžku 15.555 km.

Čínske polnohospodárstvo má k svojmu rozvoju obrovskú rezervu: vyše 50.000.000 ha dosiaľ neobrábanej pôdy. No ešte dôležitejšie sú rezervy pre rozvoj priemyselnej výroby, v ktorej sa Čínska ľudová republika dostáva v posledných rokoch dopredu priamo mohutnými skokmi. Okrem 650 miliónov párov pravcovitých rúk je to predovšetkým prírodné bohatstvo krajiny.

UHLIE VYSTAČÍ NA TISÍC ROKOV

Zásoby kamenného uhlia činia na základe starých odhadov asi 450 miliárd ton. To znamená, že pri ročnej tažbe 400 miliónov ton vystačia tieto zásoby na 1000 rokov. Pri výpočte dosiaľ objavených zásob nebrali sa do úvahy dokonca ani ložiská, ktoré sa nachádzajú možno vytiažiť i ložiská v hĺbke 1000 m.

ZÁSOBY NAFTY A VODNEJ ENERGIE

Čínska ľudová republika má veľké bohatstvo nafty. Nedávno objavené naftové polia v provincii Kansu sú bohatšie než chýrne naftové polia v Iráne. V najsevernejšom cípe krajiny medzi pohorím Tanšan a Altaj sa rozprestiera oblasť, ktorá sa dostala do mapy iba nedávno. Nazýva sa Karamai a známená čierne naftu.

Vyše 100 km severne objavili ďalšie naftové pole, ktoré súvisí s karamaiským. Rozkladá sa asi na ploche 1500 štvorcových mil. Ďalej naftové polia boli objavené na pústi Kurhantong, kde sa nafta nachádza na rozlohe 10.000 štvorcových mil a v džungarskej kotline na rozlohe 57.000 štvorcových mil.

Čínska ľudová republika v zásobách vodnej energie je za Sovietskym sväzom na druhom mieste na svete.

BOHATSTVO RÚD

Čína je jednou z najbohatších krajín aj v zásobách rúd. V roku 1946 odhadovali zásoby železnych rúd v krajine iba na 2 miliardy ton. Čínski geologovia objavili ešte ďalšie mohut-

né pohoria zložené zo železnych rúd a ČER sa tak zaradila na jedno z prvých miest na svete v zásobách týchto rúd.

Zásoby wolframových rúd dosahujú 90 percent svetových zásob. Výroba wolframu v Čínskej ľudovej republike činí 71 percent svetovej produkcie. Mohutné sú aj zásoby molybdénových rúd a vápenec, potrebný k výrobe ocele sa nachádza v krajine v nevyčerpateľnom množstve.

Čína má dostatočné množstvo aj medených rúd, ktorých zásoby v čistom kove sa obhajujú na vyše 5 miliónov ton.

NAJVÄČSIE ZÁSOBY MAGNEZITU

Čínska ľudová republika má dostatok rúd aj pre výrobu ľahkých kovov potrebných v leteckom a automobilovom priemysle. Je to najmä magnézium a hliník. Zásoby magnézitu sú v Číne najväčšie na svete. Len v provincii Liaoning je asi 5 miliárd ton magnézitu. K rozsiahlejšej výrobe magnézie je však potrebné veľké množstvo elektrickej energie.

V poslednom čase využívali v krajine niekoľko baní na tažbu hliníkovej rudy. Budúťať tak tiež z mohutných ložisk. Najväčšie bane na antimón na svete sú tiež v Čínskej ľudovej republike. Zásoby čistého antimónu v týchto rudách sa odhadujú na 4–6 miliárd ton.

SUROVINY K VÝROBE PORCELANU

Okrem rúd sú i obrovské zásoby minerálnych surovín. Predovšetkým je to fosfor a gips. Svetoznámý čínsky porcelánový priemysel sa zakladá na bielej hlini a na kaoline vynikajúcich kvalit. Podľa historických dokladov vyrábali v Číne porcelán už pred našim letopočtom. V Európe prišli na tajomstvo výroby porcelánu až o 1800 rokov neskôr, keď už vykonali pokusy, ktoré pohltili miliónové hodnoty.

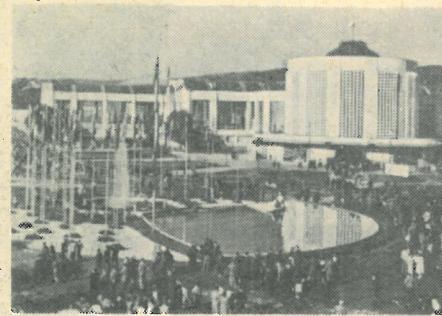
Starí Číňania cenili si porcelán tak vysoko, že mandaríni na svojich šatách nosili miesto drahokamov úlomky porcelánových nádob.

Kaolin je v skutočnosti mimoriadne čistou hlinou. V Číne už pred oslobodením tažili ročne viac než milión ton tejto základnej suroviny pre výrobu kvalitného porcelánu.

Pred pätnásťimi rokmi oddielí československého armádneho sboru po kravých mesačných bojoch prebojovali sa od Krosna do Dukelského priesmyku k československým hraniciam. Prisli na pomoc československý povstalecký jednotkám zavretým vo fašistickej obruči. Dňa 6. októbra je dňom zrodu Československej armády.

Ve dňoch 6.I.V.1959 konal sa v Brne I Mezinárodní vzorkový veletrh, ktorý pokračoval v tradiči brněnských veletrhů.

CHRUSHOV V USA

EISENHOWER

V SSSR

CESTA VEL'KEJ NÁDEJE

Také stretnutia iste prispievajú k utuženiu mieru. Tentoráz sú v akcii manželky: paní Chruščovová s prezidentom Eisenhowerom a paní Eisenhowerová s predsedou vlády N. S. Chruščovom.

ABY LUDZIOM LEPIEJ SIĘ ŻYŁO

WŁADYSŁAW SKRZYPCKA — Instruktor KC PZPR

W słowach tych mieści się treść zadań, jakie zostały zawarte w Uchwalie II Plenum KC PZPR i XI Plenum NK ZSL, dotyczącej węzłowych zadań rolnictwa w okresie najbliższych 7 lat. Uchwała ta jest kontynuacją wskazań III Zjazdu PZPR.

Mniejszości narodowe w Polsce, Słowacy, Ukraińcy, Białorusini, Litwini — to przede wszystkim ludność wiejska. Nie brak również rolników Czechów i Rosjan. Wszyscy oni na równi z ludnością polską żywo zainteresowani są uchwałą II Plenum KC PZPR.

W ciągu 15 lat istnienia Polski Ludowej dokonaliśmy wysiłkiem całego narodu, wszystkich obywateli, bardzo wiele. Odbudowaliśmy zniszczony kraj. Ruiny zamieniły się w kwitnące miasta. Z kraju ubogiego, zacofanego staliśmy się krajem nowoczesnym, po przemysłu. Jednak rolnictwo na skutek zacofania odziedziczonego po rządach sanacyjnych, zniszczone przez wojnę pozostaje w tyle, nie nadąża za rozwojem przemysłu.

Aby przezwyciężyć te zaniedbania Uchwała II Plenum KC nałożyła konkretne, trudne, ale w pełni realne zadania.

Kóleka rolnicze — organizacja posiadająca duże tradycje w Polsce międzywojennej w świetle uchwały II Plenum KC, powinna stać się zasadniczą siłą społeczno-gospodarczą w rozwoju produkcji rolnej... „potrzebna jest na wsi maszyna, powszechna organizacja chłopska — głosi

uchwała KC PZPR i NK ZSL, której głównym celem działalności będzie organizowanie chłopów w pracy nad zwiększeniem i doskonaleniem produkcji w drodze kojarzenia indywidualnych wysiłków wzajemną pomocą i współpraca w oparciu o gromadzone środki i pomoc państwa”.

Uchwała II Plenum KC PZPR i NK ZSL stwarza znacznie korzystniejsze niż dotąd warunki dla pracy kólek rolniczych. Koncentruje ona uwagę wsi na najważniejszych sprawach jak: mechanizacja rolnictwa, melioracja gruntów, budownictwo wiejskie, elektryfikacja i szkolenie kadry potrzebnych dla rozwoju rolnictwa.

FUNDUSZ KÓLEK ROLNICZYCH

Z dniem 1 sierpnia br. został utworzony Fundusz Rozwoju Rol-

nictwa w oparciu o którykolwiek kóleku rolnicze, dysponując wielomiliardowym majątkiem, mogą realizować swoje zadania i stać się ośrodkiem postępu na wsi.

Dotychczas było tak, że wieś dostarczała zboże, ziemniaki, mięso, mleko po cenach niższych niż wolnorynkowe świadczyły na rzecz całej gospodarki narodowej. Oczywiście środki, które wpływały do budżetu państwa z obowiązkowych dostaw wracały do wsi w postaci budowy szkół, dróg, melioracji, elektryfikacji, ośrodków zdrowia, kształcenia młodzieży wiejskiej w wyższych uczelniach itp.

Obecnie te środki finansowe, które powstają z różnicą cen mięs i dostawami obowiązkowymi a cenami wolnorynkowymi będą bezpośrednio do kóleka rolniczego, tworząc Fundusz Rozwoju Rolnictwa.

Przykładowo średnia cena (orientacyjna) zbyta za kwintal według cen wolnorynkowych wynosi 230 zł, cena zbyta za kwintal w ramach obowiązkowych dostaw wynosi 150 zł, różnica wynosi więc 80 zł, ta 80 zł będzie przekazyana na FRR. Jeśli np. wieś sprzedża dla państwa w ramach obowiązkowych dostaw w jednym roku 1000 kwintali, to kóleka rolnicze po odliczeniu 20 procent do dyspozycji powiatowego Związku Kólek Rolniczych otrzyma za te 1000 kwintali ok. 60 tys. zł. To samo z różnicą cen za ziemniaki, których średnia cena w zależności zresztą od rejonu kraju, gatunku (inna cena za ziemniaki jadalne, a inna za pastewne) wynosi średnio 75 zł za kwintal na wolnym rynku, a w ramach obowiązkowych dostaw 50 zł za kwintal, różnica wynosi 25 zł a więc kóleka otrzyma na ręce FRR około 22 zł za kwintal.

Już dzisiaj wiele kólek rolniczych posiada opracowany plan i stanowisko, jak wykorzystać Fundusz Rozwoju Rolnictwa, wiele innych zastanawia się.

SPISZ I ORAWA

Potrzeby są ogromne i różne. Wszystko uzależnione jest od konkretnych potrzeb danego regionu kraju, powiatu, czy wsi.

Weźmy wieś bialostocką, gdzie zamieszkuje Białorusini i Litwini. Niska kultura rolna, zacofanie, bardzo niski stopień użycia maszyn, wielkie potrzeby w zakresie elektryfikacji i melioracji. Wszystko to przemawia za tym

aby na tę wieś wprowadzić jak najwięcej traktorów i maszyn. Przystąpić do melioracji gruntów, aby podnieść wydajność pól z hektara i dorównać powiatom w innych województwach, które przy takiej samej klasie ziemi mają znacznie wyższe zbiory.

Inne problemy występują na Spiszu i Orawie — na wsiach słowackich. Ogromne rozdrobnienie ziem, górskie tereny tworzą swoje specyfiki. Tamtejsze wsi nie pozwalają na szerokie wprowadzenie traktora. Na tych terenach trzeba wprowadzić jak najwięcej prostych maszyn konnych, jak: żniwiarek, siewników, kopaczek, kosiarek, siewników zbożowych itp.

Palacym również problemem dla Spiszu i Orawy jest sprawa melioracji, dotąd zaniedbanej, sprawa klasyfikacji i komasacji.

Nasuwa się pytanie co robić? Jak korzystać z Funduszu Rozwoju Rolnictwa we wsiach gdzie nie ma kółka rolniczego? Podstawowa sprawa to zorganizować kóleka rolnicze.

Moga być tu i ówdzie jakieś fałszywe głosy, opory i obawy, czy to nie jakiś podstęp? Nie jest to bynajmniej jakiś podstęp jak to próbują głosić nasi wrogowie. Twierdzą oni, teraz zaczęwać do kóleka, a potem kóleka przekształcać w spółdzielnię „rodukcyjną”.

Jest to po prostu nieprawda. Partia nie wyrzekła się nig

ZÁVĚREČNÉ
KOMUNIKÉ
Z JEDNÁNÍ
N. S. CHRUŠČOVA
S. D. EISENHOWEREM

Gettysburg (česk.) — Předseda rady ministru SSSR N. S. Chruščov a president Eisenhower měli v Camp David otevřeno výměnu názorů.

Některých částí téhoto rozhovoru se účastníci státní tajomník Herter a sovětský minister zahraničních věcí Groško, jakž i další oficiální osobnosti obou zemí.

Předseda rady ministrů SSSR a president se shodli na tom, že tyto rozhovory byly užitečné a vyjasnily stanoviska obou stran k rádu problému. Tyto rozhovory neměly za cíl problémy řešit.

Lze doufat, že tato výměna názorů přispěje k lepšímu pochopení motivů a stanovisek obou stran, a tak přispěje k dosažení spravedlivého a trvalého míru.

Předseda rady ministrů SSSR a president Spojených států se dohodli, že otázka všeobecného odzbrojení je nejdůležitější otázkou, před kterou dnes stojí svět. Obě vlády vynaloží všechno úsilí k dosažení konstruktivního řešení tohoto problému.

V průběhu rozhovorů došlo k výměně názorů o otázkách Německa, mezi nimi také o otázce mirových smlouv s Německem, a obě strany tu vyložily svá stanoviska.

V souvislosti se specifickou otázkou Berlína bylo dosaženo dohody, že budou-li s tím souhlasit i ostatní přímo zúčastněné strany, budou obnovit na jednání, na nichž by se dosáhlo řešení, které bylo v souladu se zájmy všech zúčastněných stran a v zajmu zachování míru.

Kromě téhoto otázek se vedla užitečná výměna názorů v řadě dalších otázek ovlivňujících vztahy mezi Sovětským svazem a Spojenými státy. Mezi projednávanými body byla i otázka obchodu mezi oběma zeměmi. V otázce rozšíření výměn osob a myšlenek bylo dosaženo podstatného pokroku v rozhorech mezi oficiálními osobnostmi a očekává se, že k některým dohodám se dospeje v blízké budoucnosti.

Předseda rady ministrů SSSR a president Spojených států se shodli, že všechny otevřené mezinárodní problémy mají být urovnány nikoli použitím sily, ale mirovými prostředky, jednáním.

Konečně bylo dosaženo dohody o tom, že přesné datum, kdy president na jaře příštího roku přijede do Sovětského svazu, aby návštěvu opatřil, bude dohodnuto diplomatickou cestou.

dobrovolnosti. Ješli w oparciu o doświadczenie w użytkowaniu nowoczesnej techniki czlonkowie kólek rolniczych dojdą do wniosku, że warto utworzyć spółdzielnię produkcyjną, rzeczą jasna, że będzie to z pozytykiem dla nich samych i spotka się z poparciem partii i państwa.

Gadanie jednak o tym, že partia chce „mamić“ chłopów, chce pod płaszczkiem kólek rolniczych wprowadzić kolektywizację — jest kłamstwem.

Obecne najważniejszym zadaniem jest doprowadzenie do każdego chłopa w sposób prawdziwy i zrozumiałej dla niego materiałów zawartych w uchwalę KC PZPR i NK ZSL.

DECYDUJĄ ROLNICY

O tym jak wykorzystać Fundusz Rozwoju Rolnictwa będą decydowali oczywiście sami rolnicy, członkowie kólek rolniczych

Na Fundusz Rozwoju Rolnictwa będą składały się i inne środki, jak np.: wkłady chłopów, opłaty za korzystanie z maszyn, które będą własnością kólek rolniczych, dochody z gospodarczej działalności kólek, wspólnej uprawy gruntów Państwowego Funduszu Ziemi itp.

Sumy, które będą przekazane na FRR z różnicą cen za produkty dostarczone w ramach obowiązkowych dostaw w roku bieżącym i następnych sześciu latach dadzą łączną kwotę 25 miliardów złotych.

WIELKI KONKURS DLA LISTONOSZY KORESPONDENTÓW I PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA”

NAGRODY DLA UCZESTNIKÓW KONKURSU

Dla osób, które zyskają 15 prenumeratorów na cały 1960 r. przyznane będą drogą publicznego losowania następujące nagrody:

Rower nowoczesny z importu
Zegarek na rękę
Wózek dziecięcy
Zegarek budzik
Rower młodzieżowy
Teczka aktówka
Komplet garnków
Kupon materiału na sukienkę
Para rękawiczek skórzanych
Płaszcz deszczowy — nylonowy
Kupon na 400 zł. do sklepu z obuwiem
Firanki
Piłka do siatkówki
Piłka nożna
Skafander narciarski

Kupon na 20 zł. do sklepu z art. sportowymi

Kupon na 100 zł. do sklepu z przyprzyborami szkolnymi

Latarka wieczna — bezbaterijną, oraz 20 innych ciekawych i praktycznych nagród.

NAGRODY DLA PRENUMERATORÓW „ŽIVOTA” W 1960 R.

Między prenumeratorów, których nazwiska umieszczone będą w wykazie nadawianym do Redakcji przez uczestników Konkursu, zostaną rozlosowane następujące nagrody:

Kupon na 700 zł. do sklepu z narzędziami i produktami rolnymi
Patefon walizkowy
Komplet płyt
Zegarek na rękę

UWAGA: w losowaniu nagród dla prenumeratorów weźma udział dodatkowo także uczestnicy konkursu, którzy pozyskali 15 prenumeratorów pod warunkiem, że sami także zaprenumerują czasopismo „Život” na cały 1960 r.

NAGRODY SPECJALNE DODATKOWE

I — Dla listonosza, który pozyska najwięcej prenumeratorów przyznana będzie dodatkowo pozakonkursowa nagroda — zagraniczny rower.

II — Dla korespondenta „Života”, który pozyska najwięcej prenumeratorów przyznana będzie dodatkowo pozakonkursowa nagroda — aparat fotograficzny.

III — Dla pozostałych osób, które zdobędą największą liczbę prenumeratorów na cały 1960 rok, przyznane będą dodatkowo:
Rower z importu
Radioodbiornik nowoczesny z klawiaturą.

Warunki Konkursu:

W konkursie bierze udział każdy kto w terminie do dnia 15 grudnia 1959 r. pozyska przynajmniej 15 prenumeratorów na cały 1960 r. Prenumeratę roczną w wysokości 12 zł. od osoby (razem 180 zł.) należy wpłacić listonoszowi lub w najbliższym urzędzie pocztowym albo w delegaturze „RUCHU”. Po dokonaniu wpłaty należy wypełnić Kupon Konkursowy, który będzie zamieszczony w listopadowym i grudniowym numerze „Života”. Wypełniony kupon wraz z wykazem pozyskanych prenumeratorów należy przesłać do Redakcji „Život” — Warszawa, Aleje Jerozolimskie 37 I p., zaznaczając na kopercie „Nasz Wielki Konkurs”. Wykaz pozyskanych prenumeratorów musi być poświadczony przez Urząd Pocztowy lub delegaturę „RUCHU”, w przeciwnym wypadku należy dołączyć dowód opłaty prenumeraty.

Komplet bielizny damskej

Pończochy wełniane

Pończochy nylonowe

Komplet — wieczne pióro i ołówek

Żelazko do prasowania

Maszynka do mięsa

Obrus nylonowy na stół

Fartuch nylonowy

Kupon kretonu — 5 mb.

Kupon kretonu — 4 mb.

Torebka damska — modna

Kupon na 200 zł. do sklepu z art. gosp. domowego

Firanki

Kupon na 100 zł. do sklepu z zabawkami

Walizka turystyczna

Portfel skórzany

Kupon na 100 zł. do księgarni

20 nagród książkowych

5 szt. portmonetek nylonowych, oraz 10 innych ciekawych i praktycznych nagród.

UWAGA: Uzyskanie nagród specjalnych zależy wyłącznie od ilości pozyskanych prenumeratorów na cały 1960 r. Rozwiązanie konkursu nastąpi do dn. 31.I. 1960 r.

jeszcze jakiś czas utrzymane. Przewiduje się, że mogą one istnieć w ciągu najbliższych 7 lat. Do tego czasu kólik rolnicze dzięki otrzymywany kwotom od państwa, dzięki wkładom i dochodom nagromadzą dość środków, podniesie się mechanizacja, wzrosną zbiory z hektara, pogłowie bydła oraz trzody chlewnej a tym samym nie będzie dalszej potrzeby utrzymywania obowiązkowych dostaw.

ZADANIA DLA TOWARZYSTWA

Ważna rola przypada tu towarzystwom społeczno-kulturalnym mniejszości narodowych. Od ich zaangażowania, wysiłku, pracy i ideości w dużej mierze zależy będzie jak ludność białoruska, ukraińska, słowacka, litewska, wspólnie z ludnością polską będzie realizować uchwały Plebiscytu KZL.

Do końca trzeba przewyciążyć we wschodniach narodowościowo mieszanach mające tu i ówdzie miejscowości zjawiska separatyzmu i braku stabilizacji gospodarczej. Istniejące nadal tych zjawisk będzie dużą przeszkodą w realizacji uchwał KC PZPR, NK ZSL.

Towarzystwo Społeczno-Kulturalne, ich aktywni partyjni, ZSL-owscy i bezpartyjni winien włączyć się w realizację konkretnych planów działania opracowywanych przez instancje partyjne i ZSL oraz rady narodowe. Wysili kóli towarzystw narodowo-

ściovych trzeba wiązać w codziennej pracy z wysiłkami organizacji partyjnych i kóli ZSL.

Ambitnym zadaniem wszystkich towarzystw narodowościowych powinno być aby każdy rolnik: Słowak, Czech, Ukraińiec, Białorusin, Litwin, Rosjanin, był aktywnym członkiem kólik rolniczych. Skutecznym może być przeprowadzenie indywidualnej rozmowy z chłopem, który mimo, że w jego wsi istnieje kólik rolnicze — do niego nie należy. W wyniku szczerzej gospodarczej rozmowy można będzie zapewne przekonać o potrzebie wstąpienia i podjęcia aktywnej pracy w kóliku rolniczym.

W historycznym procesie przeobrażenia wsi konieczny i potrzebny jest udział każdego obywatela. Wymaga to dyscypliny społecznej, podatkowej oraz dyscypliny w obowiązkowych dostawach dla państwa, a tymczasem konkretnego wkładu na rzecz funduszu rozwoju rolnictwa i swojej wsi.

Wzrost mechanizacji rolnictwa wymaga niezbędnego powiększenia kadry fachowej, trzeba będzie przygotować 1.800 pracowników inżynierowo - technicznych, 5.000 instruktorów mechanizacji rolnictwa, 110 tys. traktorzystów, 5.000 pracowników warsztatowych, 17.000 kowali i innych rzemieślników wiejskich.

W związku z tym przed młodzieżą wiejską otwiera się nowa szeroka perspektywa. Towarzystwa mogą tu również na tym

odejrzeć pomoc partii, popracować aby młodzież wstępowała do szkół i techników rolniczych. Rozwinąć i podjąć akcję kierowania młodzieży starszej, aktywistów towarzystw na kursy traktorzystów, które będą prowadzone na koszt państwa przy POM-ach i na specjalnych kursach.

Zagadnienia o których pisze, oraz wiele innych spraw, towarzystwa stawiają przed sobą jako zadanie do omówienia na zebrańach kóli wiejskich. Przy pomocy instancji partyjnych będą rozwijać konkretną propagandę i pracę wyjaśniającą we wszystkich środowiskach narodowościowych.

Również prasa narodowościowa opracowuje plany swojej publicystycznej działalności. Będzie ona propagować osiągnięcia kóli rolniczych, upowszechniać dobre doświadczenia.

Członkowie towarzystw i chłopi winni zwracać się do swych zarządów głównych, do swego pisma ze sprawami, które ich nurtują, są dla nich niezrozumiałe, niejasne, prosić o fachową radę i wyjaśnienie.

Tak prowadzona praca niekampanijna, niejednorazowa, a systematiczna da zapewne dobre wyniki. Zbliży mniejszości narodowe do partii i władzy ludowej, będzie duża pomocą na rzecz podniesienia dobrobytu i kutury na wsi.

WŁADYSŁAW SKRZYPCZAK
INSTRUKTOR KC PZPR

NESMRTEL'NÝ TULÁK CHARLIE

Ten deň vošiel do dejín filmu. Bolo to 28. februára 1914. Po prvý raz na pláte sa zjavil malý človečik v okrúhlom klobúčiku s paličkou v ruke a s priveľkými topánkami na čaptavých nohách. Tak nesmrtelný tulák Charlie rozpočal svoju kráľovskú cestu k srdciam stámlíónov ľudí...

Charles Chaplin narodil sa 16.IV.1889 v Londýne. Otec malého Charlieho bol pôvodom Francúz a matka zasa pochádzala zo zmiešanej islandsko-španielskej rodiny. Senior Chaplin ako spevák-baritónista, vystupujúci v komédiach, získal si v Anglicku, v Spojených štátach i vo Francúzsku určitú popularitu. Matka vystupovala spolu s mužom v Music-halách pod pseudonymom Lili Harley. Spievajú komické duetá a tak si zarábajú na živobytie.

Zivot v dome Chaplinovcov neboli veru ľahký. Otec prepadol alkoholizmu. Choroba a bieda čoraz častejšie a úporčivejšie vkrádala sa do domu. Koncom roka 1894 otec päťročného Charlieho náhle umrel. Krátko po pohrebe početná rodina musela sa preniesť do jedného z tých smutných bytov v najbiednejšej londýnskej štvrti Lambeth.

Hannak Chaplinová ostala vdovou sotva tridsaťročná. Vysiená častými chorobami a strádaním, nemala dostatok sil a energie, aby mohla nacvičiť nový program do Music-hallu. A v opere už dávno o nej zabudli. Ostala bez existenčných prostriedkov. Bieda a psota natrvalo sa zahniezdili v dome vdovy Chaplinovej. Nakoniec ju životné neúspechy a bieda dohnali až k duševnej chorobe do ústavu psychicky chorých. Malého Charlieho ujal sa detský ústav v Hanwelli. Tam uplynuli dva roky jeho života. Po uzdravení matky vracia sa opäť domov. Tým domom bola biedna manzardka na periférii Londýna.

Celými dňami túla sa malý Chaplin špinavými kamenými klietkami ulíc svojej štvrti. Jeho život je uväznený hradbami múrov a biedy. V jeho štvrti sln-

ko nesveti a zeleň sa nezelenie. Nízke chatrče, lepenkové búdy, krajná bieda a úbohosť.

Tieto spomienky na detstvo stanú sa neskôr pozadím jeho najlepších filmov, plných pravdy o živote a ľudskosti.

V neskorších spomienkach často sa vracia k tým rokom:

„Byvali sme v biednej izbici, nemali sme si ani čo na nohy vložiť. Niekoľko matka vyzúvala svoje topánky a my sme si ich obúvali, aby sme mohli zabetahnúť po komisnú polievku pre žobrákov. Živili sme sa ovocím a zeleninou nazbieranou na trhu“.

Dávny impresári paní Hannak zľutovala sa nad biedou svojej dávnej speváčky a prijal sotva šestročného Charlieho na výstupy v Music-halle. A tak Charles Chaplin po prvý raz sa objavil na scéne.

Charlie väšnivo miloval svoju matku. Tejto veľkej synovskej láске ostal verný po celý život.

„Hľadiac na ňu naučil som sa vyjadrovať svoje city v gestách a mimike, naučil som sa pozorovať ľadu“.

Pre malého Charlieho výstupy v Music-halle boli užitočnou, ale tvrdou školu života. Ale tá škola nemohla však zastúpiť skutočnú školu: trinástročný Charlie nevie čítať a pišať.

Biedne štvrtie Londýna, kde strávil detstvo, obohatili tohto veľkého umelca nespočetným množstvom témy a motívov pre budúcu tvorbu. Odtiaľto čerpal Chaplin svoj realizmus a poéziu videnia skutočnosti.

Tak vyrastal ľadok — umelec, osobnosť, ktorá sa natrvalo vpísala do srdc ľudí všetkých rás, farby plesti i kontinentov. S hlbokým vzrušením a dojatím hľadíme na jeho filmy, v ktorých zobrazuje osudy prostého ľadu, deťaťa mašinériou bezcitnej spoločnosti. Chaplinové filmy uchvacujú hlbokým porozumením ľadu, poetickým čarom videnia a humanizmom.

NÁRODNÍ UMĚLEC E. F. BURIAN

Dne 9.VIII.1959 zemřel národní umělec Emil František Burian, nositel Řádu práce, ředitel divadla „D 34“. Prožil 55 let vždy prudce a plodně žitého života. Představoval velkou osobnost moderní české kultury. Složitý tvůrčí rozvoj tohoto cílevědomého a výbušného umělce je charakterizován průbojným hledačstvím a odvážnými experimentátorskými snahami o osobitě svérázné tlumočení pravdy života. Dětská léta prožíval v prostředí slavných bratří Burianů, jejichž uchvacující převecké a dramatické mistrovství na něho zaúspělo velmi silně. Není divu, že již na počátku svých studií na konzervatoři dal výraz své lásky k dramatické formě napsáním opery „Alladina a Palomdi“. Spolu s celou řadou ostatních výrazných skladatelských zjevů byl i Burian v poválečných letech mocně inspirován socialistickou revoluční poezíí, zejména pak J. Wolkrem. Pustil se s vervou do komponování mužských sborů, písni a melodramů. V nich s prožitou uměleckou silou umocnil citový obsah a myšlenkový účin vzdorných veršů. Připomeňme jen, jak přímo ofenzivně na nás působí melodram

„Balada o nenarozeném dítěti, komponovaný na stejnojmennou proslovou předlhu Wolkerovu.“

Po roce 1925 se na určitý čas začal Burianův vývoj ubírat novou cestou. Byla to etapa, kež vyvolala určité rozpaky, údiv, nepochopení. Balet „Fagot a flétna“, bufó opera „Mastičák“, „Coctaily“ na námět Nezvalův — to byla díla, jimiž se Burian se sázavou ironií vysmál tehdejšímu městáckému životnímu stylu a v nichž se projevil vliv pronikajícího směru skladatelů, zdržených ve skupině pařížské Šestky. Bylo třeba vynovnat se i s podněty, kež s sebou přinesl v těchto letech džez. Tepřve v údobí, kdy se tvůrce bezvýhradně přimkl k osudu a bojům dělnické třídy, zvítězila v jeho tvorbě národní tradice. Burian — divadelník nesmírného talentu — vytvořil na své scéně nádherná a nezapomenutelná představení Vojny, Lidové svity a mnoha jiných her.

Za německé okupace bylo jeho divadlo „D-34“ zavřeno a Burian odvlečen do koncentračního tábora. Před koncem války byl se spoluženzy zavezem na loď na šíre moře a loď byla později zapálena.

Život mu tehdy zachránil spoluženec krajan z Belgie, jak o tom píše v jedné ze svých básni.

Po návratu z koncentračního tábora E. F. Burian pokračuje s neúnávnou energiou v tom, co vybudoval, pro co žil a čemž věnoval cely svůj rozlehly talent. V oblasti hudby je dosud nedoceněn novátorový přínos, který má jeho práce pro film. Na oslavu nové socialistické skutečnosti vytvořil bezpočet radostných písni, scénických děl a skladeb. Bojoval za utužení přátelství se Sovětským svazem, a tomuž boji zůstal věrný až do konce svého života.

Za mimořádné zásluhy o o obhacení československé národní kultury by E. F. Burian právem jmenován národním umělcem.

- PELE MELÉ**
- od objevení existence elektrického proudu (1791) uplynulo 167 let
 - od sestrojení prvního tkalcovského stavu (1801) uplynulo 157 let
 - od zrodu polského tranského horolezeckví (1805) uplynulo 153 let (p)
 - od sestrojení jízdního kola (1854) uplynulo 104 let
 - od vynalezení telefonu (1861) uplynulo 97 let
 - od vynalezení automobilu (1886) uplynulo 78 let
 - od uvedení prvního kinematografu (1895) uplynulo 63 let
 - od postavení první rozhlasové antény (1895) uplynulo 63 let
 - od vynalezení zvukového filmu (1922) uplynulo 36 let
 - od prvních zkoušek s použitím televize (1929) uplynulo 29 let
 - od prvého letu letadlem kolem sveta (1931) uplynulo 27 let

Aleksander Ford dokončíva nakrúcať scény z nového dvojdielneho filmu „Križiaci“, podľa románu Henryka Sienkiewicza. Na snímke — križiacke jazdectvo.

L. Armstrong — kráľ jazzu.

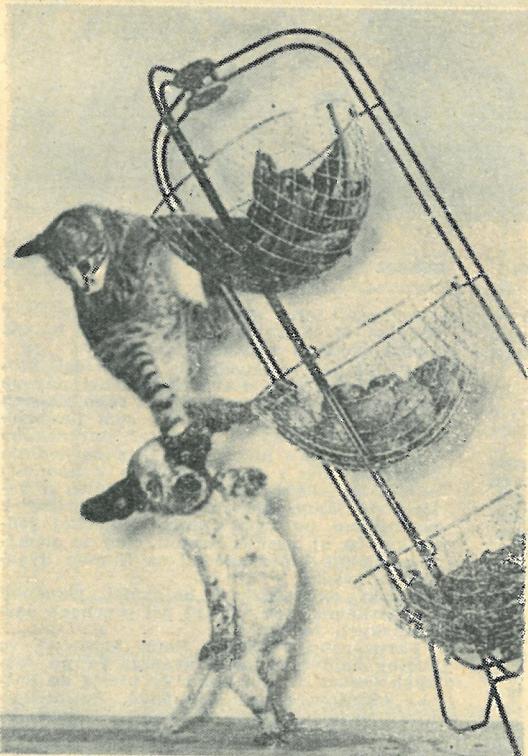
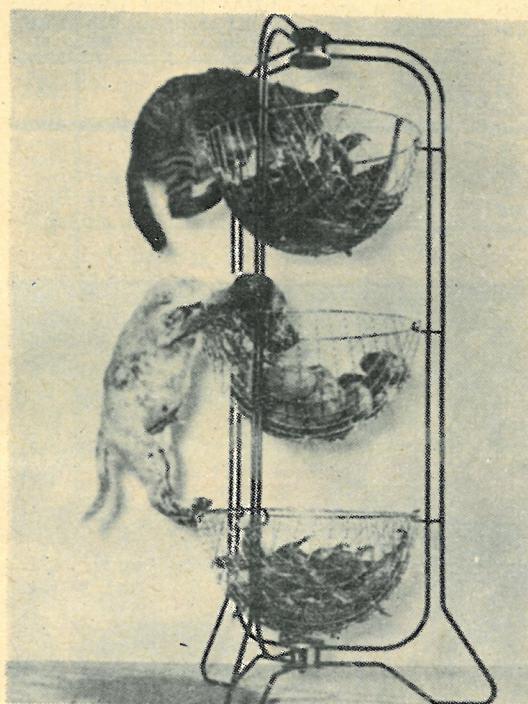

POLIACI A TECHNICKÝ POKROK

Obetavý život Tadeusza Kościuszku chýli sa ku koncu, keď prichádza na svet Ernest Malinowski, ktorý na inom poli techniky preslávil meno Polska.

Ako pätnásťročný chlapec zúčastňuje sa v Októbrovom povstani. V radoch Štvrtého pluku bojuje pod Olszynkou Grochowskou. Po porázke povstania spolu s rodinou emigruje do Fran-

RAZ HORE
RAZ DOLE...

ERNEST MALINOWSKI (1816 – 1899)

cúzská. Tu podobne ako Kościuszko absolvoval „Školu cest a mostov“, aby sa mohol špecializovať vo výstavbe železničných tratí. Búrlivá mladosť privádza ho až do Južnej Ameriky do Peru. Jeho začiatky v tejto odľahlej krajine sú skromné. Desať rokov buduje Malinowski cesty, mosty i prvé železničné trate. A za tých desať rokov fažkej vyčerpávajúcej práci dozrieva v nôm predstava diela, na ktoré iný okrem neho by sa neodvážil.

Jediný pohľad na mapu Peru vystačí, aby sme vedeli o čo ide. Relaf horských And, rozdeľuje Peru na dve časti. Východná časť Montánia oplýva nesmiernym bohatstvom zlata, striebra a medi. Okrem toho má výborné prírodné podmienky a úrodnú pôdu. V tých časoch však bola od západnej časti takmer úplne oddelená Andským pohorím. Aby tento prekrásny kút Peru bolo možné zaľudniť, obhospodariť a dostaviť sa k prírodným bohatstvám musela sa vyriešiť otázka spojenia cez Andy. Výstavba železničnej trate, ktorá by spájala Callao a hlavné mesto Peru Limu s Montániou stala sa nevyhnutnosťou. Túto úlohu mohol splniť iba človek, ktorý by okrem odbornej pripravenosti a skúseností bol obdaréný tvorivou fantáziou a silnou hrdinskou vôľou. Človek, čo sa neľakne žiadnej prekážky. Takým človekom bol Ernest Malinowski. I napriek mienky anglických inžinierov, ktorí ho považovali za fantastu a šialenca a jeho plán za neuskutočiteľný nevzdal sa svojej myšlienky. Prekonávajúc neslychané technické ťažkosti vystúpil spolu so svojimi spolupracovníkmi na nedostupné horské masívy And a za šesť rokov vybudoval železničnú trať Callao-Oroya v dĺžke 218 kilometrov.

O rozsahu tohto diela najlepšie vravia čísla: železničná trať dviha sa do výšky 5 tisíc metrov, vede cez 35 tunelov vystavaných v skale, cez 50 mostov a viaduktu nad nedoziernymi priepasťami. Počas tejto nadľudskej práce smrť neraz hľadí do očí smelému inžinierovi. Nejednu ľudskú obet pohltia snežné laviny, zosúvajúce sa skaly a bezné pripasti. Ale Malinowski nie je len hlavným inžinierom stavby a vodcom celej výpravy, ale aj starostlivým otcom a ochráncom pracovníkov, od ktorých vyžaduje veľké pracovné morálne úsilie. Stará sa o ich plátové podmienky a zdravotný stav. Bez ich obetavej práci veľké dielo veľkého človeka ostalo by iba nesplniteľnou túžbou.

Cestujúci z prístavu Callao na ceste do Montánie prechádza cez všetky klimatické oblasti: 30 stupňové úpaly v Lime a 15 stupňové mrazy v oblasti Veľkého tunelu. Nedivme sa, že o takomto „inžinierskom záračku“ v Európe nechceli ani veriť.

Ale zásluhy Ernesta Malinowského nespočívajú iba v tom, že jeho železničná trať dosiahla „rekordnú výšku“.

Malinowski musel vyriešiť celý rad technických problémov a použiť nové, dovtedy neznáme metódy práce. Bol to experiment založený na prísnnej vedeckej matematike. Malinowského pokus otvoril inžinierom a staviteľom nové perspektívy.

Búrlivý je život Malinowského až do ostatku.

Revolučná vlna zanesie ho načas do susedného Ekvádoru, kde opäť buduje mosty, cesty a železničné trate. Vracia sa znova do Limy, kde až do konca života pracuje ako hlavný inšpektor na železniciach. Umiera ako šedivý starec roku 1899. Jeho prínos pre rozvoj technického pokroku je takmer neoceniteľný.

VČELA VYSIELAČKA

JEDNÝM z tajomstiev, ktoré sa vedom ešte nepodarilo presne vysvetliť, sú javy obdivuhodne organizovaného života včiel. Väčšina doterajších teórií pripisuje včelám akési intelektualizované vlastnosti, ktorími sa vyznačuje sám človek — vynikajúcu dôležnosť práce, vysoko účelný inštinkt a pod. Ostáva však nevyjasnená otázka materiálnej podstaty týchto javov. A práve to zaujalo jedného z nenápadných prírodrovedcov — amatérov, ktorí už tak často prispeli do vienka vedeckých objavov a poznatkov.

Je ním F. X. Jakeš obyvateľ Hradišta pod Vrátom v okrese Senica. Prax i teoretické poznatky priviedli ho na myšlienku, ktorá je doteraz v tejto oblasti bádania unikátna — k teórii tzv. vitálneho žiarenia. Koncepcia je to veľmi dobová, lebo podstatu javov hľadá v mnohotvárnej oblasti rozmanitých žiarenií.

Jadrom vitálneho žiarenia včiel, ktoré akiste pramení z osobitných podmienok látkovej výmeny, je zrejmé včela

— matka, ktorá pripravuje včeli ród rytmu svojho vlastného žiarenia. Tým možno vysvetliť priam absolvutnú spojitosť medzi matkou o jej rodom. Každý včeli rod je teda jednotkou, ktorá sa odlišuje od iných špecifickou dĺžkou vitálneho žiarenia. Prirodzené potomstvo je už od malička „vyladené“ na žiarenie matky. Tým je daný „inštinkt“ spolupatričnosti jednotlivých včelstiev. Nie teda „pamäť“ tak neomyslné vedia včeliu z veľkých vzdialenosťí k úlu, lež dialkové žiarenie matky vysieláčky. Nie je to „čuch“ čo prezradí v úle cudziu včeliu lež nesúzvuk vlnovej dĺžky žiarenia včielca. Je všeobecne známe že tzv. rábvanie úla nastane len vtedy, keď je matka v štádiu telesného úpadku a keď teda uhasíva jej vitálne žiarenie. Ak matka zomrie, včely reagujú nápadnou bezradnosťou.

neho žiarenia celého rodu a všetky pracovné funkcie sú veľmi rýchlo obnovené a usporiadane. Presadiť napr. do prirodzeného roja cudzu matku bezpodmenečne znamená jej smrť. A tzv. umelý roj prijme cudzú matku len vtedy, keď boli včely vopred „narkotizované“ (údermi dymom) čím sa odlišné vitálne žiarenie redukuje na minimum, aby sa napokon zladilo s novou matkou.

Predmetom mnohých domneniek je doteraz aj otázka orientácie včely na zdroje nektáru, bezpečný návrat včely do materského úla na obdivuhodné vzdialenosť alebo oznamovanie nového zdroja potravy ostatným včelám rodu, ktoré sa vysvetluje tzv. „oznamovacím tancom“ včely. Podľa teórie vitálneho žiarenia včela sa zameriava na zdroj v dôsledku jeho funkčné-

ho žiarenia a nie azda na základe farebného rozlišovania kvetov alebo čuchových vnemov. V tomto bode sa Jakešova teória tak isto odpúta od bežných názorov, že včela vidí. Podľa tejto optické nedokonalé tzv. facetové oko včely môže byť len slabým zrakovým orgánom, kym jeho hlavná funkcia spočíva v akejsi kondenzátorovej batérii slnečnej energie, ktorú si včela pretvára na energiu potrebnú na lietanie a tej spotrebuje neúrekom včela, keď uvážime lety do vzdialenosť 20 km a späť s plným nákladom. Jakešova teória tu zhŕba načrtnutá, nemá sice oficiálne vedecké dobrozdanie. Akoby sa včela v ďalšom priebehu bádania ukázala opodstatnená treba povedať, že jej prvý objaviteľ žije na Slovensku ako prírodrovedec — samouk a začal sa s ňou zaoberať už pred vyše 20 rokmi.

POL'SKÁ TLAČ

O SLOVENSKOM

NÁRODNOM POVSTANI

(VÝŇATKY)

Trybuna Ludu

MOR HO!

Hory, hory kamkol'vek oko za blúdi samé hory. Slovenské Rudo horie, Vtáčnik, Martinské hole, Malá a Veľká Fatra, Nízke a Vy soke Tatry. Z hôr stekajú zure čiace ručaje a rozsiahle údolia sú jedinou bránou do tohto kráľovstva hôr. Údoliami Hronu, Váhu, Hornádu, Turca vedú hradske a železnice do srdca Slovenska a ďalej na východ a na západ.

V noci na 29. augusta 1944 na železničnej stanici v Martine, u stôp Malej Fatry, slovenskí partizáni s pomocou železničiarov zadržali rýchlik, ktorým sa vracala nemecká vojenská misia z Rumunska. Pri pokuse o odpor hitlerovskí dôstojníci boli postrelaní. Deň predtým partizáni obsadili podtatranské mestečká od Vrútok až po Poprad a zatarasili prechod tunelmi. V noci z 29. na 30. augusta partizáni a vojaci slo-

venskej armády, ktorí sa pridali k partizánom, obsadili mesto nad Hronom — Banskú Bystricu. 30. augusta, slobodná slovenská vysielačka v Banskej Bystrici začala vysielat výzvy do ozbrojeného povstania proti okupantom a tí sovskej fašistickej vláde.

ZYCIE WARSZAWY

Slovenský štát bol vyhlásený pod protektárom Hitlera dňa 14. marca 1939. Vznik tohto štátu mal za cieľ rozbitie československej jednoty. Na čele bábkovej vlády stál kňaz Tiso, ktorý organizoval svoju moc podľa hitlerovského vzoru. Takmer od prvých dní tohto štátu na Slovensku bolo odbojové a partizánske hnutie, ktoré sa sústredilo najmä v horách. V horách hľadali záchrannu prenasledovaní komunisti a ľudia s răvivom názormi.

V prvých rokoch partizáni prevádzali sabotážnu činnosť. Ich bojová sila a aktivity sa vzmohla najmä po porážke Nemcov pri Stalingrade.

Zároveň s rozšírením partizánskeho hnutia na Slovensku, zosilili sa represálie zo strany tisovskej vlády. Väznenie a masové exekúcie boli na dennom poriadku. Koncentráne tábory na Slovensku zapínali sa s slovenskými vlastencami.

29. augusta 1944 vyniklo Slovenské národné povstanie. K partizánom sa pripojili jednotky tzv. slovenskej armády. Do boja proti hitlerovským vojskám, ktoré pozval na Slovensko prezident Tiso postavilo sa 25 tisíc partizánov a 70 tisíc vojakov slovenskej armády.

NOWA KULTURA

V sovietskych partizánskych oddieloch, ktoré boli presunuté na Slovensko, bojovali tak tiež pol'ski partizáni. V partizánskej skupine V. Jariomova, ktorá prešla na územie Slovenska z Poľska v septembri roku 1944 nachádzali sa tiež Poliaci. Hrdinský sa vyznamenal v bojoch v okolí Námestova a Dolného Kubína v žilinskom kraji. Cez poľské územie s aktívnom pomocou poľského obyvatelstva dostali sa na východné Slovensko mnohé partizánske brigády a oddiely, ktoré sa potom zúčastnili v oslobodzovacích bojoch na Slovensku. Tak prešla na Slovensko o.i. partizánska skupina Viktora Karasišova, ktorého zástupcom bol Poliak Stanisław Wroński, skupina Nikolaja Prokopiuka, Michaila Šukajeva a mnohí iné. Slovensko-poľská hranica bola užemím veľkého partizánskeho ruchu.

Casopis „Nové časy“ (číslo 1–2 z roku 1944) vydávaný v Londýne, písal, že už v marci roku 1944 prekročilo hranice v prešovskom kraji a ďalej na východ okolo 60–70 partizánov, ktorí zaútočili na poličajné strážnice a pohraničnú stráž. V hlásení partizánskeho oddielu „Vpred“ (veliteľ Morský), nachádzame, že na jar roku 1944 partizánsky oddiel kapitána Aktema prešiel z Poľska do okresu Michalovce na východnom Slovensku, kde znemožňoval dopravu nepríateľa na železnici. V lete roku 1944 sa tento oddiel presunul viac na západ na územie ohraničené trojuholníkom Hnúšta, Tisovec, Revúca.

O činnosti poľských partizánov v okrese Trsteno nachádzame zmienku v situáčnom hlášení z júna 1944. O početných partizánskych skupinách, ktoré prešli na Slovensko z Poľska píše sa v miestnej kronike obce Dobšiná.

Gazeta Krakowska

ORGAN KOMITÉU WOJEWÓDZIEGO POŁSKEJ ZJEDNOCZONEJ PARTII ROBOŃCZEJ

Slovenské národné povstanie nebolo povstánim hľiskov nadšencov, ani výsledkom zhľuku národných udalostí. Češi a Slováci prešli v čase druhej svetovej vojny trvoucou školou protifašistického odboja v ktorom zahynulo 360 tisíc československých občanov.

Slovenské národné povstanie bolo tiež súčasťou boja proti fašizmu v celosvetovom merítiku. V tom samom čase v Dánsku (26. júna 1944) bol vyhlásený celoštátny štrajk a v hlavnom meste Kodani došlo do pouličných bojov s okupantmi. Dňa 19. augusta povstal Ľud Paríža, 9. septembra zasa Ľud Bulharska. Dva mesiace trvalo povstanie vo Varšave, ktoré je hrádzinským i tragickým finálom poľských dejín.

Dziennik Ludowy

Podobne ako na území Varšavy dva mesiace bola slobodná piat' zeme v nepriateľskom tyle, tak isto v čase povstania na Slovensku veľké územie bolo v rukách povstalcov. Centrom slobodného územia bola Banská Bystrica.

V Slovenskom národnom povstánii, ktoré trvalo do konca októbra zúčastnilo sa 20 tisíc partizánov a 60 tisíc vojakov tzv. slovenského štátu, ktorí obrátili zbrane proti fašistom.

Po porážke povstania gestapo a jemu podriadené orgány fašistickej vlády začali krvavé teroristické akcie pomsty. Vyvraždili okolo 80 tisíc osôb, z toho 10 tisíc osôb inej národnosti.

Takýmto spôsobom pomstili sa hitlerovci za povstanie Slovákov, ktoré bolo pre nich základou ranou pretože im znemožnilo spojenie s frontom. Povstanie prinútilo fašistov utvoriť novú frontovú líniu na rieke Tisa.

Trybuna Ludu

V posledných dňoch septembra 1944 bola na Slovensku taká situácia, že v horskom území stredného Slovenska vládu mali v rukách revolučné národné výbory a závodné rady, ktoré úzko spolupracovali s partizánmi a vojenskými jednotkami, ktoré prešli na stranu povstania.

Národné výbory v niektorých obciach uskutočnili mobilizáciu do povstaleckej armády.

29. augusta na území Slovenska vkróli nemecké vojenské jednotky, ktoré pozvali Tiso na potlačenie partizánskeho hnutia. Už pri vstupe na Slovensko natrafili Nemci na húzevnatý odpór. Deň po vypuknutiu povstania — 30. augusta 1944 — povstalecké vojská zaujali takmer celé stredné Slovensko od Žiliny, Oravu až po Tatry, Spišskú Novú Ves na východe a štátu hranicu na juhu.

Začal sa boj, ktorý namiesto jedného do dvoch týždňov, ako predpovedali Nemci, trval celé dva mesiace. Partizánske a povstalecké jednotky museli sa brániť najprv proti štvorm a potom proti 7 dobре vyzbrojeným nemeckym divíziám a oddielom Hlinkovej gardy, organizované proti povstalcom tisovskou vládou.

Každá dolina, každé horské pásmo bolo svedkom hrdinských partizánskych bojov. „Mor ho“ — také bolo bojové haslo povstalcov a až do významného konca rozliehalo sa po slovenských horách.

Po potlačení Slovenského národného povstania Tiso v Banskej Bystrici vyznamenáva vrahov slovenského národa.

Od 31.XII.1944 bojoval južne od Prahy v oblasti Jilová partizánsky oddiel, ktorého veliteľom bol Poliaci: poručík Zenon Czech a Paweł Zujkiewicz.

V zpráve USB o všeobecnej politickej situácii v októbri 1944 hovorí sa o pobyci poľských partizánov v obci Štiavnik a Dlhé Pole.

Ihneď po vypuknutí povstania museli hitlerovci vyviesť na Nemecko 500 poľských a ukrajinských zajatcov, ktorí boli na práciach v bratislavskom okrese, aby zabránili ich pripojeniu sa k bojujúcim oddielom.

Nestretávame sa s poľskými protifašistickými bojovníkmi v pravidelnej československej armáde, ba ani v samostatných partizánskych oddieloch. Ale nachádzali sa v sovietskych, slovenských i československých partizánskych skupinách. Máme ovarenú ich účasť v týchto oddieloch: „Pugacov“, v poľsko-sovietskej partizánskej brigáde „Stalin“ (veliteľ Kunieckij), v brigáde Kúceru-Lošáka, v brigáde „Jánošík“, v brigáde Jána Žišku z Trocnova, ktoréj velil Ušiak a Muřina a v ktorej zástupcom veliteľa výskumu bol Poliak Szrek — „Franta“ a poľská radista „Nina“ zahynula v boji s esesmanmi pri Frýštáku severne od Gottwaldova, v oddiele „Srobár“, v „Pionierskom oddiele generála Svobodu“, v brigáde „M. R. Štefánika“, v sovietskych oddieloch „Rodina“, „Za rodinu“, „Pobieda“ v oddiele, ktorého veliteľom bol Benenstein a v iných.

Aj z nemeckej armády pripájali sa k slovenským partizánom poľskí utečenci. V štvrtnej partizánskej jednotke (veliteľ Cyprich) bolo 7 Poliakov. Niektorí z nich boli v októbri roku 1944 zmobilizovaní do hitlerovskej armády, odkiaľ prešli na stranu partizánov. Iní ako napríklad Celer Herman zúčastňovali sa v partizánskych akciach na Slovensku už od 27. augusta 1944.

Celkový počet poľských protifašistických bojovníkov na Slovensku podľa výpočtu historikov z Historického ústavu Komunistické strany Slovenska činí asi 100 osôb. Boli brané do úvahy iba tie partizánske jednotky, ktoré vo svojich evidenčných spisoch uvádzali partizánov podľa národností. Ale doteraz nepoznáme počet poľských partizánov v sovietskych a zmešaných partizánskych oddieloch.

Partizán Jerzy Lyżwa, ktorý bojoval v skupine M. Sukajevu takto píše o nálede medzi vojákmi slovenskej armády:

„Viedli nás sprievodcovia — Slováci, ktorí začiatkom júla 1944 prišli medzi nás po útoku zo slovenskej armády a robotníckych divízií... V polovici júla bol som na prieskume a podarilo sa mi zjaviť slovenského vojaka. Spolu s ním prišiel som do dediny, rozprával som s jeho veliteľom v hodnosti poručíka. Dali mi 200 cigaret, chlieb a batérie do lámp. Slováci chceli sa pridať k partizánom po vystrelivaní nemeckej jednotky, čo aj neskôr urobili, ako sa pamäťam. Budúci deň pridali sa k nám dvadsať Slováci.“

Poľskí antifašistickí bojovníci pomáhali slovenskému ľudu taktiež pri prechode partizánskych jednotiek.

Partizánska skupina „Smrt fašizmu“ vo svojej bojovej zpráve uvádzá, že po fašistických bojoch v obci Lendaky presiaľa do Poľska okrajom mesta Zakopané. Po niekoľkých akciach vrátila sa opäť na Slovensko. Sovietsky partizánsky oddiel „Visla“ bojoval na československo-poľskom pohraničí. Výpadovej skupine tohto oddielu velil starý PPR-oviac Julian Datowski pod pseudonymom „KRUOK“ (krkavec) bývalý sanačný väzeň. Oddiel mal základňu pod Babou horou a vyhadzoval mosty i železničné koľajnice na juhozápad od Krakova.

Z územia na poľsko-slovenskom pohraničí mali osoby rovnako poľskí ako aj slovenskí partizáni. Slovenské partizánske hnutie dostávalo pomoc z Poľska Sovietskou armádou. V preprave poľských partizánov na Slovensko aktívne pomáhal Michal Krajnaiak z Kežmarku. Poľskí partizáni pomáhali raneným slovenským partizánom ukryvajúcim sa vo Vysokých Tatrách. Jeden taký príklad opotreby na pravdivej príhode je zobrazený v poľskom filme „Modrý kríž“.

A zasa na druhej strane hranici slovenský ľud podporoval protihitlerovský boj Poľiakov zmobilizovaných do nemeckej armády. V kronike obci Lednické Rovne hovorí sa o nasledovnej udalosti: „Ked koncom roka 1944 prišla do našej obci nemecká jednotka, nachádzalo sa v nej veľa Poľiakov a Rusov. Tunajši občania pomohli im prejsť k partizánom“.

LIST OD HARCEROV

Bolo nás 17 harcerov zo škôl s vyučovacím jazykom slovenským, čo sme strávili prázdniny pri mori. Spolu s harcermi novotarského okresu tvorili sme veľkú 200 členú skupinu. Sme nesmieňe povdační, že v krásnom prostredí sme mohli stráviť letné prázdniny spolu s našimi učiteľmi. Bola s nami tak tiež paní učiteľka Anna Rokická so školy s vyučovacím jazykom slovenským v Podzku. Nás denný program bol následovný. Stávali sme o 7 hod. ráno. Po umývaníu, rannej rozvíčke a denom hlásení — raňajky. Do 11. hodiny spoločná práca alebo vychádzky do mesta. Do obeda kúpanie v mori, hry a slnenie. Po obede dvojohodinový spánok a potom opäť k moru. Najviac sme sa tešili na večerný kultúrny program pri vatre. Naucili sme sa vefá pekných piesni a hier a priniesli sme si krásne spomienky na čaro primorskéj prírody. Aj počasie nám prialo, sínko a hralo po celé tri týždne. Porobili sme si veľa pekných snímok, ktoré ukážeme našim rodičom, aby videli, ako sme sa tam mali. Všetci sa tam o nás starali, dokazom toho bolo aj to, že boli s nami učiteľky, ba i profesorky z Jablonky nás navštívili.

Zvlášť ďakujeme Ústrednému výboru Spoločnosti Čechov a Slovákov za návštavu i za to, že nám kúpil harcerské uniformy.

Končiac nás list vyjadrujeme svoju vďaku Poľskej ľudovej vláde za to, že sme mohli stráviť nádhernú rekreáciu pri mori.

Wojdylla Czesława, Jurčašáková Mária, Leligdonová Božena, Organisčiaková Genovefa, Gogoláková Antonina, Militorisová Emilia, Chovancová Anna, Mazúrková Margita, Militorisová Marta, Paš Mária, Málkušiaková Margita, Dubková Anna, Rokický Jozef, Basitý Alojz, Neufauer Emil, Soltys Jan, Páleník Florian, Vojtik Jozef.

Anna Rokická
učiteľka

NOWA BIAŁA PRÍKLADOM

Náš dopisovateľ František Bednárčík, z obce Nova Biala nám oznamuje, že obec splnila si záväzok k poľskému štátemu sviatku: odovzdala do úžitku 2 km cesty.

LIPNICA MAŁA

Náš dopisovateľ František Frelak z Lipnicy Malej nám oznamuje, že lipničania splnili si záväzky k 22. júlu t. j. zasklili obloky a vyložili dlážku v klubovni. Ďalej si Krajan František Frelak sťažuje, že majú 5 tisíc zlých dluhu na klubovnu a prosí, či by Ústredný výbor nemohol intervenovať na okrese v Novom Targu. Je tu ešte jedna vec, ktorá si vyžaduje urýchleného zásahu zo strany okresu — výstavba mostu.

VÁŽENÁ REDAKCIA!

Obraciám sa na Vás s prosbou o poskytnutie informácie o predplácaní časopisu „ŽIVOT“. Pochádzam z Oravy a tam aj bývam. Teraz pracujem v stavebnictve v Jodlovniku. Z Oravy nás tu pracuje 25 a radi by sme si objednali Váš časopis, pretože sme zvedaví čo sa píše o Orave — o našom rodnom kraji. Posielame Vám aj niekoľko fotografií o napredovaní stavby v Wodzisławu.

Srdčné pozdravy odnoža a mojich 25 spolupracovníkov.

Váš krajan z Oravy
ALOJZ KUBÍK

Przed paru dniami przypadkowo wypadł mi w ręce jeden z numerów Waszego czasopisma „Żivot“. Ponieważ bardzo interesuję się Czechosłowacją, a nawet prenumeruję dziennik „Pravda“ z Bartislawy, chciałbym również zaprenumerować Wasz miesięcznik.

Proszę uprzejmie o laskawe przyjęcie mojego zamówienia i z góry dziękuję za jej załatwienie.

CZESŁAW KRYJOM
Ostrzeszów
ul. Świerczewskiego 6.
woj. poznańskie

NIEDZICA. Dopisovateľ „Život“ Michal Neufauer z Niedzicy poslal nám príspevok, v ktorom spomína na oslavu poľského sviatku a ďalej píše: Dňa 26. júla konala sa v našej obci diskusia o referáte s. Gomuľu. Až teraz sme porozumeli, ako sa bude vyvíjať naše poľnohospodárstvo. Občania navrhli a ustanovili 15 osobovú planovaciu komisiu, ktorej úlohou bude vypracovanie plánu na budúci klubovne.

MICHAL NEUFAUER.

Zubrzyca Dolna — členovia Spoločnosti s usmiatymi tvárami pred redakčným objektívom

VÁŽENÁ REDAKCIA

týmto dopisom chcela by som Vás poinformovať o tom, ako v Pekelniku vypadajú otázky, na ktoré ste zvedaví.

Ked' ide o mienku rolníkov v súvislosti s uznesením UV Poľskej zjednotenej strany a Hlavného výboru ZSL o úlohach poľnohospodárstva v období od r. 1959—1965 je ľahko presne napsať, lebo ľudia, čo myslia na túto tému neradí sa s tým delia najmä s učiteľmi. Napokon nie všetci rolníci prečítali referát súdruga W. Gomuľu, keďže súrne letné práce im nedovoľujú zaoberať sa čítaním novín. Je však veľa rolníkov, ktorí pochopili, aký význam majú rolnicke krúžky a majú záujem na tom, aby aj v Pekelniku mohol vzniknúť rolnický krúžok. Sami sa toho dožadujú. Preto P.G.R. v Pekelniku na učenie 15. výročia Ľudového Poľska sa zaviazalo vyhovieť záujmu tunajších rolníkov a založiť rolnický krúžok. Zatiaľ sa rolníci zúčastňujú rolnickej prípravy (przypomienanie rolnic).

Druhou otázkou, na ktorú mám odpovedať činom, je predplatné na Život do konca tohto roku. Konajúc svoje povinnosti voči redakcii „Život“, pustila som sa po dedine za predplatiteľmi „Života“. Aj napriek spätému počasiu (bol dásd, blato po kolenná) s celou obetavosťou s jednou kolegynou premeriavali sme dĺžku a šírku Pekelníka navštevujúc každú rodinu, zajúca pod každú strechu. Zásluhu na tom má moja kolegyná Mravčíková, ktorá mi často pomohla preplaviť sa cez potok respektívne ma vytiahla z blata.

Vďaka jej fyzickej sile som sa nevzdala tej čestnej úlohy. Po ceste stretli nás všetké pripady. Niektorí ľudia nás prijali s veľkou radosťou, tešiac sa na slovenské noviny, iní prejavovali menej záujmu. Tých však bolo oveľa menej. Veľmi nás milo prekvapila rodina Matosov, ktorá je poľskej národnosti, ne-pohrdla slovenskými novinami, ba naopak, bola ráda že sa budú môcť pocvičiť aj v slovenskom jazyku. Milo nás prekvapili aj niektori Slováci, ktorí s otvoreným náručím vitali zvest a našom časopise „Život“. K takým patrí krajan Jozef Simala. V mnohých rodinách už malí nás časopis predplatnený na celý rok. No bohužiaľ, musím povedať, že sme stretli dva také pripady, kde slovenské noviny si vôbec nažiadajú. Zapad občanov si predplatielo „Život“ len pod tou zámlenkou, že na jeho stránkach uvidia svoje deti, ktorých fotografie posielam. Je to v mojom záujme, aby sa vydohovalo ich požiadavkám. Preto veľmi pekne prosím uverejnите poslané fotky. Ak sa už náhodou nebude ktorá hodíť na uverejnenie, to ju úprimne prosím vráťte a jej neuverejnenie ospárelnite v „Živote“. Zaznamenávam, že uverejnenie zaslaných fotografií bude mať veľký vplyv na udržanie tých a získavanie nových predplatiteľov.

Zatiaľ však som ziskala ešte nie toľko, koľko by som mala získať. Nestihla som pochodiť celú dedinu, lebo je veľké počasie, ľudia sú v práci do neskorého večera, takže je ľahko sa k nim dostat.

Na zakončenie podávam mená a č. domu 34 predplatiteľov „Života“, ktorých som ziskala v tomto miestiaci na celý rok.

S krajanským pozdravom

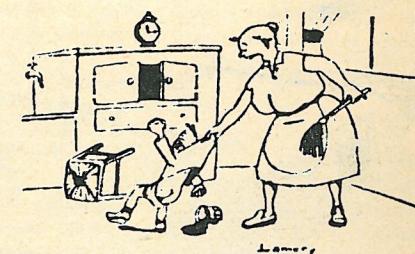
Lidia Mšálová

REDAKCII • LISTY REDAKCII • LISTY

HUMOR

Čo myslia o nás zvieratá

Jestliže ihned neprestaneš nižši pasu bit zůstaneš zdyskvalifikovaná.

náš
INTERVENCIE

Redakcia „Život“
WARSZAWA
ul. Wiejska 12

Nowy Targ, dn. 5.IX.1959 r.

W odpowiedzi na Wasze pismo z dnia 7 sierpnia b.r. L. dz. 565/59 Prezydium Powiatowe Rady Narodowej w Nowym Targu, podaje, co następuje:

Klasifikacja gleboznawcza na terenie Spiša i Orawy przeprowadzona zostanie w ramach klasifikacji, jaka będzie miała miejsce na terenie całego powiatu. Przeprowadzenie jej przewiduje się w najbliższych latach.

Rozpoczęcie jej musi jednak poprzedzić sporządzenie względnie uzupełnienie operatów pomiarowych, których szczególnie z terenu Spisza i Orawy brak (zaginęły w okresie okupacji).

Tut. Prezydium zdaje sobie sprawę, że do czasownicy klasifikacyjnej tzw. społecznej w poszczególnych wypadkach może być krzywdząca i dlatego jest ona na podstawie podanych poszczególnych zainteresowanych kontrolowana i ewent. zmieniana.

Ogólnie biorąc nie stwierdzono wypadków nadmiernego zawiżenia klas w stosunku do całej miejscowości, tak odnośnie całego powiatu, jak i odnośnie Spisza i Orawy.

Dla przykładu w związku z zażaleniem ob. Węgrzyn Karoliny, zamieszkałej w Lipnicy Wielkiej — podaje się wyniki dotyczącej klasifikacji dla gromady Lipnica Wielka. Ogólna powierzchnia użytków rolnych — 2.914,88 ha

klasa III	28,49 ha (0,9%)
IV	47,28 ha (1,6%)
V	1.456,51 ha (50,0%)
VI	1.382,60 ha (47,5%)

Z powyższego wynika, że 97,5% użytków rolnych jest zaliczona do klas najniższych.

Odnośnie zażalenia ob. Węgrzyn Karoliny wyjaśnia się, że dnia 18 lutego b.r. został na miejscu ustalony przez tut. mierniczego obszar jej gospodarstwa w miejscowości niezainteresowanych świadków na 5,75 ha.

Wymieniona jednak nie zgodziła się na ten obszar. Wobec tego zgódnie z pismem Prezydium Powiatow. Rady Narodowej w Krakowie z dnia 25.VIII.1959 r. Nr Rol. VI-14/5/59 wystosowanym do niej — wymieniona winna zgłosić się do tut. Referatu Geodezji i Regulacji Rolnych z posiadonymi dokumentami stwierdzającymi obszar jej gospodarstwa i tam w razie stwierdzenia słuszności zostanie dokonana zmiana w rejestrach gruntów.

TIMOFIEJCZYK TEOFAN
Przewodniczący PRN
Nowy Targ

ZUBRZYCA DOLNA

Ustrednému výboru Spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku v mene súboru v Zubrzycy Dolnej posielam Vám srdečné podakovanie za harmoniku, ktorú sme tak túžobne očakávali. Urobili ste nám veľkú radosť, ktorú sa Vám posnažíme odplatiť svojou prácou. Ale ešte väčšiu radosť by sme mali, keby ste nás, príšli niekedy navštíviť a vypočuť si naše piesne. Kedže nemáme rádia a chceme viedieť čo sa deje ve svete, prosíme Vás o nejaké noviny a časopisy zo našej klubovne.

Dúfame, že ani v budúcnosti nezabudnete na našu oravskú mládež. Posielame Vám najsrdečnejšie pozdravy

BRONISLAVA ADAMČIKOVÁ
tajomníčka súboru

ATÉNY

Vnoc z vtácej perspektívy pôsobia Atény čudným dojmom. More pestrofarebných svetielok, mihotajúcich sa v tajomnej hlbke pripomína nie mesto, ale vianočný stromček, ovešaný blýskavými ozdobkami. Striebriaté stuhy početných zálivov sú akoby konár tohto stromku. Nad touto rozprávkou krásou lietadlo krúži ako uryknuté, a každá obrátku vyvoláva novú vlnu rôznojazyčných vzduchov.

Z auta Atény nepôsobia už takým veľkolepým dojmom. Reklámy zriedli, človek má pocit, že je oklamaný. Pozornosť pripútavajú kolóny áut. Väčšina z nich to sú posledné svetové typy. Auta sú preplnené. Informujú ma, že Gréci sa iba teraz vračajú z popoluďňajšej siesty nad morom. Zmotorizovaný pochod mestom neprestáva ani v noci.

Úsvit víta Atény slnkom. Ale len naivný sa tomu teší. Grécke slnko je štedré, ba až prištedré; svieti celý rok. Za osiem mesiacov nedovolí ani tomu najmenšiemu mráčku usadiť sa na belasej oblohe. Zavčas rána vyšiel som si na terasu. Ale už v pol ceste pocítil som pichnutie slnečných lúčov ostrých a horúcich ako rozžhavené ihly. Na terase som vydržal sotva niekoľko minút. Život v takomto úpale spríjemňujú iba neustále kúpele. Preto neoddeliteľnou súčasťou každého domu sú sprchy a chladničky — jediný prostriedok na skrotenie tej žeravej pece na oblohe.

Prvý deň, ako obyčajne, treba posvátiť na prehliadku mesta, obchodov i na príležitosť rozborov. Na Akropole, ktorá zvábi každého turista, možno sa cítiť oklamaným. Svätynia postavená legendárnym Kekropsom leží v ruinách. Iba znalec vyčíta z nich dávnu slávnu minulosť.

Turistika je v Grécku masovým zjavom. Dôchodky z turistiky traktované ako výhodný obchod „zapchávajú diery“ v zahraničnom obchode. Turisti platia, ale majú za čo platiť. Gréci vytvorili okolo nich atmosféru, ktorú možno vyjadriť slovami: „turista náš pán“. „Greek kanteon for tourist“ — to nie je žiadou výnimkou, skôr národnou črtou. Možno to stretnúť na každom kroku v rôznych odmenách.

Aké pravda sumy platí turista za služby a tovar — to už je iná vec. Často počuf, že Gréci nie sú poctíví. Ale takéto tvrdenie je prinajmenej nepresné. Grécka poctivosť spočíva v tom, aby

sa kupujúci nedal oklamat. Iba takýto klient má tu vánosť. Ak napríklad predavačka nevydá zbytok, reklamácia u jej šéfa ihneď účinkuje. Predavačka na očiach klienta dostane poriadne búrku, a klient to, čo mu patrí. V prípade, že sám šéf sa „pomyli“ v účtoch vo svoj prospech, prosí o prepáčenie. Bol som na nákupoch z istou známu. Tri razy dostala zhnite ovocie až pri štvrtom zase predavač vybral tie najkrajšie kusy.

Stal sa však tiež taký prípad, ktorý sa nezhoduje so všeobecne prijatými zvykmi. Istý diplomat kúpil veniec a zaplatil zaň dvadsaťnásobnú cenu. Keď na naliehanie svojich známych a priateľov reklamoval u kupca, ten mu s chladnou krvou vyhlásil:

— Skutočne. Cena je dvadsaťnásobne väčšia, ale takú cenu berieme od vynikajúcich osôb.

Na potvrdenie svojich slov ukázal mu účty od rôznych známych a vynikajúcich ľudí. Každý sa domyslí, že tento argument zaúčinkoval i na nášho diplomata.

Nuž taká je tá grécka poctivosť. Ale to je jediná nepríjemnosť, s ktorou sa cudzinec stretne v Grécku. Okrem toho nepríjemnosť nijet. Niest chuligánov, nict zlodejov. Za celý rok boli v tlači iba dve zmienky o pokusy vreckovej krádeže.

Na ostrovoch existuje vendetta, t.j. krvavá rodová pomsta. V poslednom čase tlač narobilna veľa hľuku okolo tohto problému. Hrdinom aféry bol istý starosta, ktorému sa podarilo zmieriť dva mnoho rokov rozvadené rody.

Priemerný Grék je príjemným spoločníkom. Vyznauje sa pohostinnosťou a úprimnosťou. Ale nel'ubi politizovať. Politizovanie je nielen nepopulárne, ale aj nebezpečné. Zato, veľa možno besedovať na hospodárske témy. Hospodárska situácia dotýka sa všetkých i každého osobitne.

Atény sa výrazne odlišujú od ostatnej časti Grécka.

Preto ľažko hovorí o hospodárskych pomeroch a vzťahoch Grécka na základne poznatkov z Atén. Atény pôsobia dojmom o veľkom bohatstve. V strede mesta nachádzajú sa niekoľko dôvodov — múzeov vedať pompejových moderných budov, ktoré sa tiahnu až na predmestia. V Aténach sa intensívne buduje. Kto má peniaze, snaží sa osídlit v Aténach. A tak hlavné mesto Grécka zhromažďuje najdôležitejších daničkov, ktorí hradia 60

percent daní celého Grécka. Okrem tých a početnej zahraničnej kolónie pozýtých Američanov, grécki občania majú rostú.

Všimal som si života rodín, ktorých koľko kelnerov. Ale hned vedľa v modrú ženy, aby sa hoci takým vysokých poplatkov. Takéto a podobné o živote v Grécku než akékoľvek iné.

V Grécku je všeobecný tradičný v. Lamentujú všetci, ale nie všetci na niekoľkých ostrovoch, ktorých marieka s tím, iste nemal na to príčinu, tým ducent kanónov. A takým sa tu dali v oblastiach národného hospodárstva nehnáciu, v námornej doprave, v chodné lodstvo zaujíma v tonáži tri-

Na vidieku častejšie možno stretnúť oblečených tak, že na prvý pohľad blaho bytu. Určitú predstavu o živote merného dôchodku na jedného obyvateľa činí 185 dolárov ročne, čo v Spojených štátach a dva razy menej ako v kolíkých boháčov.

Grécko je poľnohospodárska krajina, vždy až v poslednom čase. Táža a ostatný priemysel prispieva k 20 percent. To je — tvrdia Gréci — tragédia.

Dovoz dva a pol razy prevyšuje vchode či sklade vidno navršený značený, že poľský textil teší sa v súčasnej dobe spriemyselnenie.

Vedúce kruhy a ekonomíci vedia dom, hobytu krajiny. Nemožno predsa výstavu pokladne. S pomocou zahraničnej

OLYMPIJSKÝ POLSKÝ VÝSLEDOK

Dejiny účasti Poliakov na olympijských hrách nie sú staré. Oficiálne sa Poliaci zúčastnili VIII. Olympijských hier roku 1924. Od toho času zúčastňujú sa ich s väčším-menším štastím stále.

Taktika štartov, uskutočňovaná PKOL opieraťa sa názore, že do olympijskej skupiny patria reprezentanti tých športových disciplín, s ktorými možno počítať na získanie medaily alebo bodovaného umiestnenia.

Táto taktika priniesla:

- po 7 štartov — pre ľahkoatletov a šermiarov
- po 6 štratov — pre boxérov a veslárov
- po 4 štarty — pre streľcov a gymnastíkov
- po 3 štarty — pre futbalistov, kajakárov, plavcov a jazdov
- po 2 štarty — pre cyklistov, zápasníkov, plachtárov
- po 1 štarte — pre košíkárov, hokejistov na tráve i päťbojárov.

Táto tabuľka vyjadruje približne sklad síl v polskom športe v priebeze rokov zahrnutých do olympijských hier. Okrem pozícii jazdcov, ktorá je príliš nízka, ako to ukáže ďalšia tabuľka.

Osobitne treba vravieť o účasti Poľska v zimných hrach i o umeleckej súťaži.

Umelecká súťaž konala sa štyri razy (v rokoch 1928—48) a vo všetkých tých súťažiach sa Poľsko súčasťnilo.

Pri zostavovaní olympijskej výpravy na zimné hry, ktoré zahŕňajú sotva 7 disciplín, brali sa do úvahy naše možnosti v lyžiarstve (7 štartov) a hokeji (6 štartov). To sú naše najsilnejšie disciplíny v zimných športoch. Korčuliari a boby štartovali dva razy.

Aký je výsledok týchto štartov? Výsledok olympijských súťaží meria sa množstvom získaných medailí, alebo súčtom bodov za prvých 6 miest.

Ale hodnotenie podľa medailí, je zaužívanejšie, preto aj my sa budeme pridŕžať tohto spôsobu.

Výsledok olympijských hier podľa získania medailí a bodov:

Disciplíny	medaile			body
	zlaté	strie- borné	bron- zové	
	za borné	za zové	za medaile	za miesta
Ľahká atletika	4	3	2	20
umelecká súťaž	3	2	3	16
box	1	1	3	8
Veslárstvo	1	5	7	26
Šerm	2	2	6	22
Jazdecke	2	2	6	22
Streľba	1	1	6	9
Gymnastika	1	1	3	12
Cyklistika	1	1	3	8
Korčuliarskostvo			1	4
Zdvih			1	4
Kajakárstvo				3
Zápasníctvo				3
Košíková				1

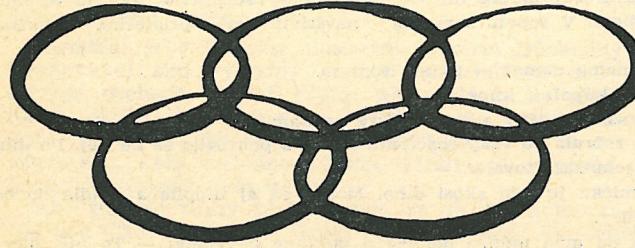
Body za medaile: 3 za zlatú, 2 za striebornú a 1 za bronzovú. Body za miesta: 6 bodov za 1. miesto, 5 bodov za 2. miesto atď.

Ľahkoatleti dosiahli najviac bodov. Za túto bohatú žatvu bodov vďačia oni najmä 2 štartom — v Los Angeles a Melbourne. Ako vidno, zodpovedala im atmosféra ďalekých kontinentov. Štart v Los Angeles (1932) pripadol na prvé obdobie „zlatej éry“ našej ľahkej atletiky, v ktorej mládež vďačila za svoje výsledky viac než vlastnému zápalu ako racionalnej trénerskej starostlivosti. Preto naše „esá“ vyrástali v úzkej špecializácii, ale v tej sa vyšívli vysoko. Do Melbourn poslali sme skupinu výborne pripravenú a trojnásobne väčšiu. Prejavilo sa to získaním väčšieho počtu bodovaných miest a menšími úspechmi v medailách (v Los Angeles 2 zlaté a 1 bronzový, v Melbourn 1 zlatý a 1 strieborný). Do radu veľkých úspechov našej ľahkoatletiky treba započítať taktiež zlatú medailu, ktorú získala Halina Konopacka v Amsterdam (1928). Bola to prvá zlatá medaila v dejinách poľského olympizmu.

Do našich najsilnejších konkurenčí patrí umenie. Ak poľskí reprezentanti pera a dláta dostali 16 bodov za medaile a druhé miesto v celkovom umiestnení je to výsledok iba štyroch štartov v tejto disciplíne. Keby sa nebolo upustilo od účasti v umeleckej súťaži po olympijských hrách v Londýne (1948) naše výsledky i v tomto odbore by boli určite omnoho väčšie. Ale tieto súťaže uskutočňovali sa na pokraji „veľkého športu“ a ich výsledky sa nepočítali do celkovej klasifikácie.

Olympijské úspechy v boxe to je dieľo už čisto vojnové. Jediným reprezentantom boxu pred vojnou, ktorého tu hodno spomenúť bol Chmelewski. Na olympijských hrách v Berline (1936) po dramatickom boji s Argentíncom Villarealom dosiahol s rannou rukou štvrté miesto a uznanie veľmi fažkého hitlerovského obecenstva.

O povojujovej škole poľských boxérov, ktorá je výsledkom úsilia trénera Sztammy, Szydla i Majchrzyckého sa už veľa písalo. V porovnaní s týmto ich olympijské štarty, hoci priniesli medaille a body, nemôžu byť pokladané za veľký úspech.

DR B. RYBAK

H 14

Viete čo označujeme tou značkou? Je to medzinárodné označenie choroby Heineho a Medina, ktorú poznáme u nás pod názvom detskej obrny, pretože táto choroba sa týka prevažne detí.

V povojujových rokoch možno badať vzrast tejto choroby. Začiatok ochorenia často začína smerom k spozorovaniu. Až neskôr, keď príznaky choroby sú už viditeľné, rodičia začínajú zúfatiť, pretože takéto dieťa každika je trápením nielen pre rodičov, ale i pre spoločnosť. Vtedy sa čaká pomoc od lekára. Leží liečenie obrny je veľmi zdľhavé a fažké. Štát hradí trovy spojené s liečením H 14. Ale štát vydáva milióny

nové sumy na predchádzanie tejto zákernej choroby, na boj s ňou.

Povinné štepenie detí je jedným z hlavných prostriedkov, ako predchádzať ochoreniu.

Ako a kde sa liečia deti postihnuté obrnou? V Poľsku máme viaceré sanatóriá, v ktorých sa liečí H 14.

Jedno také sanatórium nachádza sa v Zagórzu nedaleko Varšavy. Hlavny lekár sanatória dr. Seyfried je najpopulárnejším ľudom medzi detmi. Len čo ho uvidia zasýpajú ho otázkami:

— Pán doktor, kedy už budem chodiť? Kedy pôjdem na operáciu? Jurko po operácii už sám chodí a Borka po kúpeľoch už stáva....

Lekár sa usmieva, odpovedá, utišuje. Pre každého má tepľe slovo a milý úsmev.

Dieťa leží v sanatóriu i niekoľko mesiacov — to záleží od stavu choroby. U niektorých malých pacientoch choroba prechádza z jednej časti tela do druhej. Od ochorenia do dvoch rokov lieči sa pacienta bežnými liečebnými metodami. Ak to nepomôže je

ešte jedna nádej — chirurgický zákrok.

Po bežným liečením rozumime každodenné obklady polotekutým parafínom, kúpele, cvičenia atď.

Po určitom čase, dieťa sa začína lepšie cítiť, môže po hybovať prstami rúk a noh, dokonca sa môže samozrátiať a nadvhynúť. Radosť má doktor Seyfried, radosť majú všetci. Doktor káže, aby ho choré dieťa chytilo za nos a mocne, stislo. Ak sa podarí dostane bozk a priateľstvo medzi malým pacientom a jeho lekárom je uzavreté nadosmotri.

Nečudujme sa, že doktor Seyfried dostáva od svojich bývalých pacientov milé lišty, na ktoré keď odpisuje nezabudne pripojiť nejakú tú lekársku radu.

Táto veľká dôvera, ktorou zahŕňajú deti svojich lekárov a ošetrovateľky, je úspešným pomocníkom pri liečení.

Taktiež riaditeľka dr. Sulikowska sa stará „osladiť“ neprijemné ošetrovania kde len môže. Aby sa deti cítili dobre v príjemnom prostredí a keď sa vyliečia, boli užitoční členmi spoločnosti.

ZAPRENUMERUJ ŽIVOT

NA CAŁY 1960 ROK

WARUNKI PRENUMERATY:

Prenumerata roczna 12.— zł., półroczna 6.— zł. Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe na konto PKO Nr 1—6—100020 „Ruch“ Warszawa, ul. Srebrna 12. Prenumerata za granicę 40% droższa. Prenumeratę przyjmują również listonosze oraz przewodniczący kół terenowych Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce, kolporterzy i korespondenci „Żivota“. Możecie również zgłosić prenumeratę bezpośrednio do Redakcji (Warszawa, Al. Jerozolimskie 37), przesyając należność przekazem pocztowym.

Pamiętajcie o podawaniu dokładnego adresu i nazwiska — przyśpieszy to doręczenie pisma.

UWAGA: prenumeratę na 1960 r. można wpłacać tylko do 15 grudnia.

O mődje čítaj na str. 13.

(Krokodil — Moskwa)

(Krokodil — Moskwa)

„Varila kašičku, varila...“ Kde? Kdekoľvek na svete. Tentoraz v USA v štáte Newada.

PRÍHODY ROBINSONA CRUSOE

Dňa 2. februára roku 1709 zakotvili dve anglické lode pri malom ostrove Mas a Tierra asi 360 morských mil od Valparaísa. Sedem ozbrojených námorníkov a jeden dôstojník preplavili sa na člne k brehu. O pár hodín sa vrátili deviati: Na loď s nimi vyšiel čudný človek, celý zarastený, s blúdiacimi očami a bujouhou hrivou. Odetý bol do kožích kožiek. Rozdádzajúc rukami chcel čosi vysvetliť kapitánovi. Vydával však len neartikulované zvuky, trochu pripomínajúc angličtinu.

Tak sa po vyše 50 mesiacov prežitých na neobývanom ostrove ocitol anglický námorník Alexander Selkirk náhle medzi rodákmami. Už dávno sa vzdal nádeje, že sa ešte niekedy dostane do Európy. Prešle ešte niekoľko dní, kým sa Selkirk spätmátaľ a mohol porozprávať o svojom nezvyčajnom príbehu...

Narodil sa v Largo nevelkej škótskej dedinke. Bol siedmym synom chudobnej rybárskej rodiny. Devätnásročný utiekol z rodného kraja najmä kvôli konfliktu s mestným duchovným, ktorý ho obvinil z „neslušného spravovania sa v kostole“. Predtým bol rybárom, nuž prihlásil sa do námornej služby, plavil sa mnoho ráz Atlantickým i Indickým oceánom, bojoval v námorných bitkách. Raz sa dopočul, že známy pirát kapitán Dampier pribírá námorníkov pre svoju expedíciu. Selkirk nedostal sa však k Dampierovi, ale ku kapitánovi druhej fregaty — Pikkeringovi. V septembri roku 1703 sa obe lode vybrali na cestu. Dampierová banda prepádala španielske lode s nákladom zlata a korením, zbojníčila pri brehoch Peru. Pikkering však onedlho umrel, nový kapitán Stredling sa nezhadol s Dampierom a osamostatnil sa.

V máji roku 1704 sa dostala Stredlingova loď do prudkej búrky, poškodila sa a musela pristáť pri malom ostrove Mas a Tierra. Loď bolo treba dôkladne opraviť, ale kapitán sa ponáhal. Selkirk, jeho druhý pomocník sa s ním preto povađil. Kapitán rozhnevaný dňa námorníka vysadiť na ostrovčeku. Ostal mu iba pokrovek, sekera, d'alekohľad, nôž, puška — ručnica, nevelká zásoba pušného prachu a nábojov a niekoľko nástrojov.

Najťažšie bolo Selkirkovi spočiatku. Opanovalo ho zúfalstvo, nevšimal si ničoho navôkol. Celé noči nespal zo strachu pred zverou. No predsa v ňom ostalo toľko energie, aby vládal premocť túto skleslosť. „Ak mi niečo pomohlo, bola to práca“, povedal námorníkom. Postavil si dve izbice — v jednej býval a druhá mu bola kuchyňou. Čím sa však živí? Začal skúmať ostatnú časť ostrova, hľadajúc jedlé korene, rastliny a plody. Skrotil si niekoľko divých kôz, chodil na rybačku. Neraž musel bojovať s divou zverou. Urobil si kalendár a mnoho iných potrebných vecí. Keď sa mu roztrhal odev, ušil si nový z kožích kožiek. Raz na ostrove zastavili španielski námorníci. Keďže, Anglicko vtedy bojovalo so Španielskom, Selkirk sa im neodvážil ukázať a schoval sa v búťľavom strome. A 2. februára 1709 sa vrhol v ústrety anglickým námorníkom.

V roku 1709 sa Selkirk vrátil do vlasti a roku 1719 vyšla kniha „Život a neobýajné príbehy Robinsona Crusoe“, ktorý prežil 28 rokov na neobývanom ostrove. Napísal ju spisovateľ Daniel Defoe, ktorý sa stretol so Selkirkom a dostal od neho zápisky o živote na ostrove Mas a Tierra. Môžeme predpokladať, že si Selkirk ešte stačil knihu prečítať: umrel 17. decembra 1721.

A Robinsonove príhody? — už vyše 200 rokov ich číta skutočne celý svet.

I PO STOPÁCH LEGENDY O VEĽKOM ČARODEJNÍKOVÍ

Ci Twardowski skutočne žil?

Na túto otázku vedci jednoznačne tvrdia že nie, vraj je to len legenda. Ale či skutočne je to tak? Tým viac, že stopy po veľkom čarodejníkovi z čias panovania kráľa Zigmunda Augusta pozostali dodnes.

Medzi najväznejšie dôvody patrí Twardowského zrkadlo v podlaskom Węgrowe. V zákrystii starobylej pamiatkovej kaplnici visí zrkadlo, pomocou ktorého — ako to tvrdí nápis, Twardowski čaroval. Samé zrkadlo vykonané z polýrovanej ocele je puknuté na tri časti. Spomínaný nápis je vyrytý na dubovom ráme.

Odkiaľ sa vzalo Twardowského zrkadlo práve vo Węgrowe? Je známe, že majster pôsobil skôr v Krakove a jeho okolí — Krzemionkach a Olkuszi.

„Stretnutie s Barbarou“

Jeho známe „vyvolanie“ kráľovny Barbary s dvorom konalo sa v poľovníckom zámku Zygmunta Augusta v Knyzynie, kde posledný z Jagiellcov zakončil pút svojho života. Twardowski pri tomto „vyvolávaní“ používal spomínané zrkadlo. Posledné výskumy zrkadla dokázali, že to bol typ primitívneho aparátu a v hladkej stene zrkadla bol vydlabaný negatív ľudskej postavy, ktorú pri patričnom nastavení bolo možno premetnuť napr. na clonu dumy alebo hmlu. Takýto spôsobom čarodejník vyvolával dojem postavy nebojej Barbary pred očami zúfalého kráľa.

Kde je kráma Rzym?

Dalšie stopy po Twardowskom nachádzajú sa na juhozápade bialostockého kraju.

Vo vysokomazovieckom okrese medzi Vysokým a Szepietowom je malošlachický zámoček Mystkowské-

ho rodu nazvaný Mystki-Rzym.

Podľa miestnej tradície na konci dediny Mystki, stála kedysi kráma Rzym, v ktorej sa Twardowski stretol s diablim.

Dokument o smrti Twardowského

Ale akým spôsobom sa Twardowského zrkadlo našlo vo Węgrowe? Treba pripoľať, že čarodejník po návštive v kráme Rzym nepoletel na mesiac, ale — napriek svojmu elixíru života — umrel ako každý iný smrteľník. Stalo sa to niekedy na konci XVI. storočia. Sú určité dôvody svedčiace o tom, že posledným miestom odočinu k majstra sa stal Węgrów. Istý archivár natrafil vrah na úmrtný list Twardowského v cirkevných dokumentoch vo Węgrowe. Podľa tejto zprávy, Twardowski sa pred smrťou zriel svojich „čarov“ a zrkadlo daroval fare, kde sa nachádza až dodnes.

Tragédia Barbary Ubrykowej

Dokonca aj potom, keď tento nástroj čarodejníckej moci bol pozbavený majstrom ruky a umiestnený na svätom mieste, ľudová legenda neprestala nazývať ho nadprirodzeným a nebezpečným.

Jedna z týchto verzií zrkadlu pripisuje tragédiu mníšky Barbary Ubrykowej, ktorá zamurovaná v cele kakovského kláštora, strávila tam niekoľko desiatok rokov. Objavili ju náhodou — v stave úplného zdivočenia.

Podľa tejto verzii Barbara bola dcérou kostolníka na węgrowskej fare. Ešte ako dievča hrala sa v kostole za vratu o zrkadlo a zrútila ho. Zrkadlo sa rozobil. Vtedy predpovedali dievčaťu pomstu osudu, ktorá sa takýmto spôsobom vyplnila.

Koluje aj taká legenda, že v zrkadle možno uzrieť samého diabla.

Diablon posadli

Už v našich časoch v medzivojnovom čase, traja chlapci vyštrvali sa po rebríku a pozreli sa do zrkadla. Čo sa stało potom, ľahko opísat. Dostali prudký nervový záchvat z toho, čo uželi v zrkadle. Možno, uželi tam iba svoj znetvorený obraz a toho sa tak strašne naťakali. Písal o tom vtedajší „Express Poranný“. Čo je na tom pravdy a čo výmysel ľahko sa dopátrať.

Ktorá z týchto verzií je pravdivá? Nevedno. Kritické hodnotenie faktov patrí historikom. Potvrdenie existencii Twardowského primieslo by zaujímavý materiál k dejom čiernej magie v Poľsku.

REDAKCJA

ŽIVOT

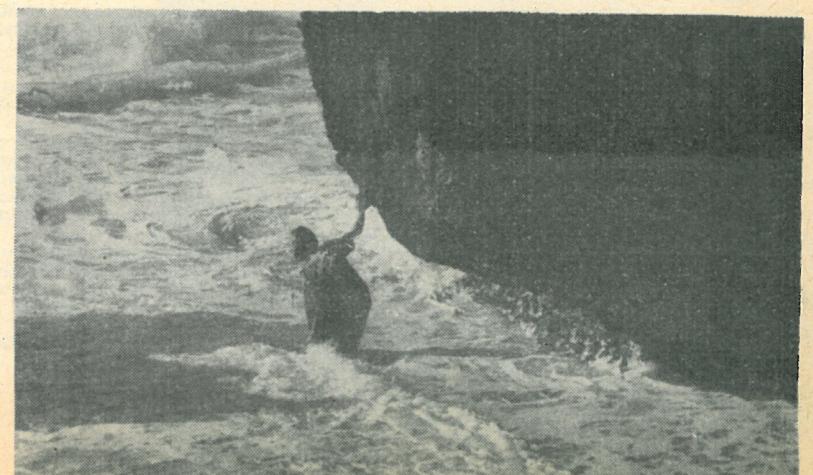
mieści się obecnie w Warszawie Al. Jerozolimskie 37. tel. 8-22-81, wewn. 15, tel. 21-15-41,

— Keď sa začíta do „života“, nič na svete ho nevyruší...

Robinson Crusoe? Každý z Vás môžete ním byť! Prajeme Vám veľa nádherných príhôd no a... odvahu.

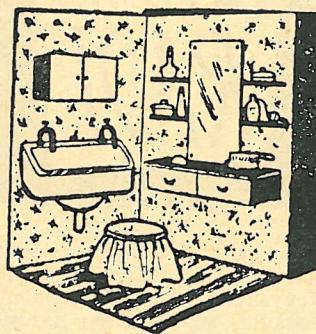
RADY TETY DORY

V byte, pozostávajúcim z jednej izby jednoduchým spôsobom si môžeme zariadiť umyváreň. Malú, ale vyhovujúcu a obsažnú, v ktorej umiestime všetky dennodenne potrebované veci, tie, ktoré je tažko zakaždým schovávať do skriň. Väčší nábytok (skriňu, alebo knižnicu) odťahneme na 1 m od steny. Vzniklý kút obtiahneme, skoro ako vytaipujeme veselou

ŽENSKÝ SVET

PRÍSLUŠENSTVO V IZBE

farbistou umelou hmotou dlážku pokryjeme linóleom. Nad umývadlo zavesíme skriňu, na chrbát nábytku zrkadlo, poličky na hrebene, kefy, krémy a podobné nezbytnosti. Dobre zapadne aj potiahnutá kuchynská stolička, aby ste sa mohli zušľachfovať pohodlne a v klúde. Celý kút potom oddelíme závesom.

Moda

Z RESORTU KRAJANA AMORA

ČO POVEDALI O MANŽELSTVE

MONTAIGNE

— Manželstvo je zmluva, pri ktorej iba uzavretie je slobodné a plnenie — prinútené.

Horkosti i sladkosti manželského života múdry človek zachováva v tajomstve.

S manželstvom je to ako s klietkou... vtáci čo sú na slobode, chcú sa do nej dostať a čo sú dnu, chcú sa z nej dostať.

Od začiatku sveta ženy majú sklonnosť protiereť mužom.

Mnohí sa ženia príliš neskor, keď im kvet mladosti odkvitol a sily sa scvrkli. Čím je pre nich uzavretie manželského sväzku ak nie obchodnou zmluvou...?

— Chceli ste ju vydať nedôstojne. Lebo bez lásky.

BACON

SHAKESPEARE

Poznajme dejiny

Ked' veľký maliar poľských dejín Ján Matejko začal maľovať svoje portréty poľských kráľov a kniežat ostávali mu už iba 3 roky života. Ale vytvoril dieľo veľkej lásky k národu a jeho dejinám. Preto Matejkovej obrazu a lásku s akou maľoval tie slávne postavy poľskej minulosti dodnes nás učia poznávať a milovať svoj národ a jeho dejiny.

MIESZKO I (960–992)

prvý historický vládca Poľska pochádzajúci z rodu Piastov. Mieszko vládol viacerým slovenským plemenám medzi Odrou a Nysou, ktoré zjednotilo plemeno Polan. Najvýznamnejšími mestami v tom čase bolo Gniezno, Poznaň, Kraków, Kalisz, Sieradz, Lęczica a Płock. Mieszko, aby sa vyhol nemeckému spustošeniu oženil sa s českou princeznou Dábrówkou, ktorá bola pokrstená a prijal kresťanstvo (roku 966). Kresťanstvo potom zaviedol v celej svojej říši a svoj trón odo-

vzdal pod ochranu pápeža. Neškôr bol prinútený podriadiť sa nemeckej nadvláde. Aby čeliť nemeckému náporu snažil sa udržiavať prialinské styky so susedmi. Ale nepodarilo sa mu vyhnúť vojne s Čechmi o Sliezsko a s Rusinmi o Červieńskie mestá. Mieszko bol vynikajúcim organizátorom a politikom, ktorý nie lenže vnútorné zjednotil krajinu, ale pozdvihol aj jej význam v Európe.

L. PODJAVORINSKÁ

SVADBA

Ženil sa komár,
mušku bral,
na svadbe sám si
gajdoval.

— Hej dudi — dudi,
bez groša,
nemusím platiť
gajdoša!

Mladucha, muška
spanilá,
sama si piekla,
varila.
— Hej, hopsa, hopsa
od zeme,
sami si všetko
pojeme!

Propinací šaty z bieleho čierneho punktikovaného vlneného kašmíru jsou nápadné pouze rafinované jednoduchým stříhem. V pase je širší kožený pásek a u krku malý oválný výstřih.

Tmavé a růžové kvety na bílém taftu — kouzelný materiál pro mladé dívky. Šaty mají mělký lodičkový výstřih, krátké kimono rukávky a v pase uvázaná maše naznačuje empír.

MALÝ MESAČNÍK „ŽIVOTA“

Milí čitateľia!

Sľubil som, že Vám napišem zopár slov o dopisovateľoch časopisu. Dopisovateľom je ten, kto písomne spolupracuje s časopisom. Zbiera rôzne zprávy zo svojho okolia, opisuje zaujímavé udalosti, je v neustálom styku s redakciou ako aj čitateľmi časopisu, stará sa o vzrasť predplatiteľov časopisu, získava stále nových čitateľov.

Dopisovateľom „Sedmikrásky“ môže byť každý z Vás. Vystačí kedy nám napišete do redakcie (na obálke nezabudnite dopísať „pre Sedmikrásku“), že chcete byť našimi dopisovateľmi a že si budete starostlivo plniť všetky záväzky. Redakcia porozmýšľa nad Vašimi žiadostami, dozvie sa, či sa uchádzať dobre učí a zaslúhuje si na takéto vyznamenanie a vtedy Vám odpovie. Musíme Vám ešte prezradiť, že každý dopisovateľ dostane od nás dopisovateľský preukaz, ktorý už pripravujeme.

Očakávame teda na Vaše žiadosti z každej školy, obce i mesta.

Ešte niečo. Ani sa nenaďzáme a Nový rok je preto dvermi. Je to pre Vás veľká príležitosť na získavanie nových predplatiteľov „Života“ na rok 1960. Pre tých, ktorí získajú najviac predplatiteľov „Života“ redakcia pripravila veľa zaujímavých a cenných odmen.

Váš vedátor Jacek

DRAHY REDAKTORE JACKU:

MILI MLADI PRIATELIA

Na svojej návštive v Poľsku som stretávala na uliciach dievčatá a chlapcov v harských rovnosťach. U nás v ČSR túto organizáciu nemáme. Mládež od 9 do 14 rokov sa združuje v Pionierskej organizácii.

Reda by som do Vašej rubriky pre mládež napísala zopár slov o živote pionierov našej školy — Jedenásťročnej strednej škole v Martine, v ČSR.

Naša škola je veľmi veľká. Každý ročník má po viacerých tried. Preto je nás skoro tisíc žiakov. Je to úctygodný počet.

Každá trieda tvorí oddiel, zložený z niekoľko druhín. Našim hlavným predstaviteľom je oddielová rada. Jej najbližším predstaviteľom je skupinová rada, to sú akoby naši ministri. Všetci členovia PO výkonávajú svoje povinnosti podľa rádu súdržzy vedúcej Wagnerovej.

Viete, deti, čo robíme v PO po celý školský rok? Už nový školský rok 1958/59 sme privítali divadielcom „Snehulienka“. Potom sme začali prípravy na Deda Mráza. Konečne prišiel milý Dedko Mráz. Privítali sme ho piesňami a tancami. Zato nás obdaril darčekmi.

Na MDŽ (Medzinárodný deň žien) žiaci 6–8 tried prípravili pekný program: básne, piesne, tanec. Naši rodičia sú radi, že patríme do pionierskej organizácií.

Majové dni sú v ČSR slávnostné: 1-majový sprievod a 9. máj — oslavu Dňa významnosti, to znamenalo vyžehliť si pioniersku blúzu a šatku, lebo sme si na čele sprievodu.

Každý týždeň máme schédu od dielu: nacvičujeme nielen piesne, tance a výstavu, ale sa pokúšame o verše do školského rozhlásu.

Teší nás práca v PO. Je pre nás zábavou a poučením. Chcela by som, deti v Poľsku, dozviedieť sa o Vás to, čo som sama napísala o nás marinských pionieroch.

Jolana Chalupcová
žiačka JSS
v Martine

Kto vás napiše Jo-
lane z Martina. Praje sa
dozviedieť niečo o živote
harcerov.

Okrem toho ochotne
nadviaže z Vami bližšie
korepondenčné styky.

Malý redaktor „Sedmikrásky“ Jacek a Vaše ka-
marádka Karin (uprostred) na návštěvě u čtenářů
„Sedmikrásky“ v Zelově. Nejvyšší dívka je žačka V.
trídy — Ilona Tvrďá — první dopisovatelka „Sedmikrásky“. Z usmívavých tváříček je vidět, že se všichni těší, niejenom ze „Sedmikrásky“, ale také ze vzájemného setkání. Nyní, to již určitě si budou do-
pisovat.

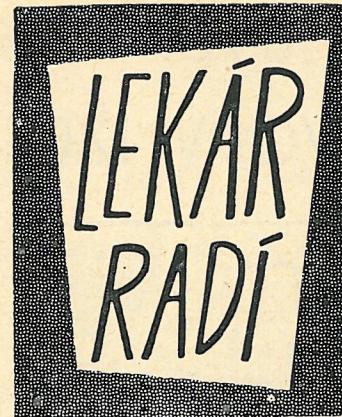

Rady zverolekára

KALENDÁR TEHOTNOSTI DOBYTKA

Deň zapustenia dátum	Deň pôrodu					poznámky
	ožrebenie 340 dní	otelenie 285 dní	okotenie 154 dní	oprasenie 120 dní		
JANUÁR	1. 6.XII. 6. 11.XII. 11. 16.XII. 16. 21.XII. 21. 26.XII. 26. 31.XII. 31. 5.I.	12.X. 17.X. 22.X. 27.X. 1.XI. 6.XI. 11.XI.	3.VI. 8.VI. 13.VI. 18.VI. 23.VI. 28.VI. 3.VII.	30.IV. 5.V. 10.V. 15.V. 20.V. 25.V. 30.V.		
FEBRUÁR	5. 10.I. 10. 15.I. 15. 20.I. 20. 25.I. 25. 30.I.	16.XI. 21.XI. 26.XI. 1.XII. 6.XII.	8.VII. 13.VII. 18.VII. 23.VII. 28.VII.	4.VI. 9.VI. 14.VI. 19.VI. 24.VI.		
MAREC	2. 4.II. 7. 9.II. 12. 14.II. 17. 19.II. 22. 24.II. 27. 1.III.	11.XII. 16.XII. 21.XII. 26.XII. 31.XII. 5.I.	2.VIII. 7.VIII. 12.VIII. 17.VIII. 22.VIII. 27.VIII.	29.VI. 4.VII. 9.VII. 14.VII. 19.VII. 24.VII.		
APRIL	1. 6.III. 6. 11.III. 11. 16.III. 16. 21.III. 21. 26.III. 26. 31.III.	10.I. 15.I. 20.I. 25.I. 30.I. 4.II.	1.IX. 6.IX. 11.IX. 16.IX. 21.IX. 26.IX.	29.VII. 3.VIII. 8.VIII. 13.VIII. 18.VIII. 23.VIII.		
MÁJ	1. 5.IV. 6. 10.IV. 11. 15.IV. 16. 20.IV. 21. 25.IV. 26. 30.IV. 31. 5.V.	9.II. 14.II.. 19.II. 24.II. 1.III. 6.III. 11.III.	1.X. 6.X. 11.X. 16.X. 21.X. 26.X. 31.X.	28.VIII. 2.IX. 7.IX. 12.IX. 17.IX. 22.IX. 27.IX.		
JÚN	5. 10.V. 10. 15.V. 15. 20.V. 20. 25.V. 25. 30.V. 30. 4.VI.	16.III. 21.III. 26.III. 31.III. 5.IV. 10.IV.	5.XI. 10.XI. 15.XI. 20.XI. 25.XI. 30.XI.	2.X. 7.X. 12.X. 17.X. 22.X. 27.X.		
JÚL	5. 9.VI. 10. 14.VI. 15. 19.VI. 20. 24.VI. 25. 29.VI. 30. 4.VII.	15.IV. 20.IV. 25.IV. 30.IV. 5.V. 10.V.	5.XII. 10.XII. 15.XII. 20.XII. 25.XII. 30.XII.	1.XI. 6.XI. 11.XI. 16.XI. 21.XI. 26.XI.		
AUGUST	4. 9.VII. 9. 14.VII. 14. 19.VII. 19. 24.VII. 24. 29.VII. 29. 3.VIII.	15.V. 20.V. 25.V. 30.V. 4.VI. 9.VI.	4.I. 9.I. 14.I. 19.I. 24.I. 28.I.	1.XII. 6.XII. 11.XII. 16.XII. 21.XII. 26.XII.		
SEPTEMBER	3. 8.VIII. 8. 13.VIII. 13. 18.VIII. 18. 23.VIII. 23. 28.VIII. 28. 2.IX.	14.VI. 19.VI. 24.VI. 29.VI. 4.VII. 9.VII.	3.II. 8.II. 13.II. 18.II. 23.II. 28.II.	31.XII. 5.I. 10.I. 15.I. 20.I. 25.I.		
OCTOBER	3. 7.IX. 8. 12.IX. 13. 17.IX. 18. 22.IX. 23. 27.IX. 28. 2.X.	14.VII. 19.VII. 24.VII. 29.VII. 3.VIII. 8.VIII.	5.III. 10.III. 15.III. 20.III. 25.III. 30.III.	30.I. 4.II. 9.II. 14.II. 19.II. 24.II.		
NOVEMBER	2. 7.X. 7. 12.X. 12. 17.X. 17. 22.X. 22. 27.X. 27. 1.II.	13.VIII. 18.VIII. 23.VIII. 28.VIII. 2.IX. 7.IX.	4.IV. 9.IV. 14.IV. 19.IV. 24.IV. 29.IV.	1.III. 6.III. 11.III. 16.III. 21.III. 26.III.		
DECEMBER	2. 6.XI. 7. 11.XI. 12. 16.XI. 17. 21.XI. 22. 26.XI. 27. 1.XII. 31. 6.XII.	12.IX. 17.IX. 22.IX. 27.IX. 2.X. 7.X. 12.X.	4.V. 9.V. 14.V. 19.V. 24.V. 29.V. 2.VI.	31.III. 5.IV. 10.IV. 15.IV. 20.IV. 25.IV. 30.IV.		

H. MĄCZKA
ZVEROLEKAR

Uštknutí zmiji. Stáhnout končinu nad miestom uštknutia. Nevysávat ránu. Nemocnému podávať černou kávu a hned ho vleže dopravit do nemocnice.

Uraz elektrickým proudom. Odstranit postiženého z okružnej drevínnych tyčí sami se hu (vypnout vedení nebo posolovat), umelé dýchání. Spáleniny ošetrovajeme, jak uvedeno výše.

Zlomeniny, vytknutia (vykľbenia) a vyvratnutia. Postihnutú končatinu znehybníme pomocou dlahového obvázu. Ale je zlomenina otvorená t.j. ak zlomená kost prerazí mäkké časti, najprv musíme ošetríť ranu, až potom priložíme dlahový obváz, hornú končatinu pomocou trojrohéj šatky zavesíme a pripevníme k trupu, zlomenú dolnú končatinu pripevníme k zdravej končatine. Zlomeniny a vytknutia nenapravíme, ale obrátime sa na najbližšieho lekára alebo nemocnicu.

Rady právnika

NÁRODNOSTNÉ TRENICE

Otázkou národnostných treníc zaoberajú sa platné právne predpisy. Preto návrh D. W. z Orawky o ich zavedenie je neopodstatnený.

Vzhľadom na početné otázky našich čitateľov vo veci právnych predpisov dotýkajúcich sa národnostných treníc rozhodli sme sa zožnať Vás s nimi.

Ústava Poľskej ľudovej republiky zakazuje pod hrozobou prisného trestu prenásledovanie občanov z titulu národnostných rozdielov.

Podrobnejšie sa touto otázkou zaoberajú predpisy trestného zákona a tzv. malého trestného zákona. Dekrét zo dňa 13. júla 1946 o trestných činoch zvlášť nebezpečných v čase výstavby štátu (Dz. U. zo dňa 12.VII.1946 v článku 31 § 1 hovorí: „Kto verejne rozširuje nepravdu, zo smiešuje alebo ponížuje určitú národnosť alebo jednotlivú osobu z pôvodu národnostnej a rasovej príslušnosti podlieha trestu väzenia do 5 rokov.“

Trestné sankcie za bitky z národnostných príčin vyjašňuje § 2, ktorý vráví: „Takému istému trestu podlieha ten, kto porušíte telesnú nedotknuteľnosť, alebo zapríčinuje ľahký telesný úraz osobe z pôvodu jeho národnostnej a rasovej príslušnosti.“

Ciny zakázané vyšie uvedeným paragrafom treba prejednávať v spolu s 237, 239. a 256. článkom trestného zákona. Tieto články hovoria o trestných sankciách z titulu telesného úrazu alebo nervového podráždenia (237), narušenia telesnej nedotknuteľnosti (239) alebo verejnej urážky na cti v čase prítomnosti pokrivdenej osoby alebo so zámerom, aby urážka danú osobu postihla.

Ako vidno v citovaných článkoch zákona, nás právny systém je do statočnej ochrany určitým skupinám obyvateľstva, alebo osobám. Deje sa tak v záujme ochrany dobrá i poriadku a najmä v záujme dobrého mena celej našej spoločnosti a ľudového štátu, ktorý zaručuje po kojný spolužitie na zásade rovnakých práv, všetkým skupinám obyvateľstva a jednotlivým osobám a ktorý bojuje proti všetkým for-

mám roznečovania národnostných a rasových treníc ako zvlášť škodlivých a nebezpečných.

Trestné činy podľa článkov 237, 239. a 256 trestného zákona spáchané v okolnostiach vrhajúcich podorenie, že ich príčinou boli národnostné a rasové trenice alebo pokus o roznečovanie treníc podliehajú zároveň pod predpis 31. článku malého trestného práva. Nie je rozhodujúce, či trestný čin zosniešnenia, urážky alebo zapríčinuje ľahký telesný úraz a narušenie telesnej nedotknuteľnosti podľa 31. článku malého trestného zákona stal sa výlučne z národnostných či rasových príčin alebo nie. Vystačí, ak je to spolupričinou trestného činu. Je tiež ľahostajné či ukrivený skutočne patrí do jednej z uvedených skupín obyvateľstva, alebo je len omylem alebo inak pokladaný za príslušníka takej skupiny. V jednom i druhom prípade trestné činy podľa článku 237, 239 a 256 trestného zákona sú prejavom národnostných a rasových treníc.

Mgr B. WŁODARSKI

Neočekávané ochlazení pripomienalo našim milým čtenárikám o teplém oblieku. Nejvyšší čas je vytáhnout z hlubin našich šatníkov.

Ta krásná dáma na obrázku se již zajistila. Ale o čem ještě tak horlivě uvážuje. To nebude nic jiného jak o PREDPLATNEM ČASOPISU „ŽIVOT“ NA ROK 1960. A je už čas!

PRAKTIČKÉ RADY

Rámy obrazov a zrkadiel dobre sa čistia vodou s amoniakom.

Začiernený alumíniový hrniec, dostane pekný výzor, keď v ňom 5 minút varíme vodu s dodatkom 3 lyžic chlórovej vody (dostat v lekárňach a drogériach).

Kožené aktovky a kabelky budú ako nové, keď ich obnovíme salmiakom a pastou.

Kameň z čajníka alebo kotla odstráime, keď prevaríme zemiakové šupy alebo roztok sódy. Ak po tom ostane ešte trochu usadeniny, treba vliať octu a odstaviť niekoľko dní. Potom možno potriať až usadeninu spolu s vodou vypadne.

Hrdz zo železných a ocelových predmetov odstráime, keď ich ponorieme na niekoľko dní do nafty alebo oleja. Potom ich potrieme mäkkou handrou a skleným papierom. Nakoniec umyjeme sódovou vodou.

Vylestené rukávy, sukné a nohavice vytrieme handrou namočenou v zmesi amoniaku a benzínu a potom ženljme z opaku.

Pokrčené aksamitové šaty môžeme obnoviť nad parou. Dotiahne naopak vyvrátené šaty nad nádobou s vriacou vodou, dokiaľ sa nezvlnia. Potom ich vyžehľme z opaku horúcou ženličkou.

OVOCNÉ KNEDLE SO STRUHANKOU

Rozpočet pre 4 osoby: 16 dkg múky, 1/4 l mlieka, 5 dkg tuku, 1 vajce, 5 dkg múky na spracovanie, 40 dkg marhuľ, 3 dkg masla, 4 dkg omrív (orechy, mak), 4 dkg cukru, 1 dkg cukru na posypanie.

Odparované cesto pripravíme tak, že do vriaceho mlieka s cukrom pridáme za stáleho miešania múku a na ohni odparíme na hustú kašu.

Do vychladnutej zamiešanej vajce a riečcháme chvíľu stáť. Túto kašu vypracujeme s múkou na cesto, rozvalkáme asi na hrubku 3 cm a pokrájame na štvorce, do ktorých vkladáme jadier zबवेने polovickej marhuľ alebo sliviek. Varíme od začiatku varu asi 5 minút. Vyberieme, posypejme orechami alebo makom a posypeme cukrom.

DOBRA KUCHÁRKA

PONDELOK:
Zeleninová polievka,
slivkové knedličky so strúhankou.
UTOROK:
Zelerová polievka,
zemiacový guláš.
STREDA:
Hrachová polievka pretretá,
slivkový koláč.
STVRTOK:
Rasová polievka,
smotanové zemiaky s párikom.

PIATOK:

Polievka vagú,
vyprážaný karfiol,
zemiacová kaša,
buchtičky s krémom.

SOBOTA:

Mrkvicková polievka,
bravčové pečené na rasci,
zemiacové knedle,
kapusta.

NEDEL'A:

Hovädzia polievka s cestovinou,
plnená kura,
brusnice,
dusená ryža,

PEČENÉ BRAVČOVÉ NA RASCI

Rozpočet pre 4 osoby: 40 dkg bravčového mäsa, sol, 2 dkg masti, rasca, voda. Bravčové mäso posolíme a na rozpalenej masti prudko opečieme zo všetkých strán.

Opečené posypeme rascou a za podlievania horúcou vodou v rúre opečieme do mäkkia. K mäsu podávame zemiaky, zeleninu, knedle.

PLNENÉ KURČA

Rozpočet pre 4 osoby: 1 väčšie kurča, 1 dkg masti, voda, 2 dkg masla, 2 žltky, 8 dkg zemle, 1/2 dkg mlieka, sol, tlčené čierne koreniny, posekaný zelený petržlen, z 2 bielkov sneh, 1 dkg masti, voda.

Očistené, vypitavé kurča naplníme plinkou, zašijeme stehné kosti

Ošwiecimská fabrika kaučuku usporí nám 12. mil. dolárov.

Nie zlato, ani brilanty, ani tajné dokumenty a cenné papiere boli predmetom najväčej krádeže minulého storočia. Dopustil sa jej istý Angličan, Henry Wickham, ktorý vyviezol z brazílskeho pralesa niekoľko vriec semena rastliny, ktorá má v botanike názov „hevea brasiliensis“.

Štava „hevei“ pripomína mlieko, jej vlastnosti poznali už Indiáni, ktorí dlho pred objavením sa Španielov vedeli zo stuhnej masy hevei vyrábať napr. nepremokavú obuv. Strom „hevei“ nazvali „tekutým stromom“, čo v ich jazyku znalo „cahuchu“ — kaučuk.

Je pravdou, že Karol Goodyear, ktorý v roku 1839 vynášiel proces vulkanizácie, zomrel v biede — ale jeho vynález bol základným kameňom veľkého kaučukového priemyslu. Koncom storočia objavili sa prvé autá, kaučuk sa stal takou významnou surovinou ako petrolej alebo bavlna.

Zatiaľ jediným producentom kaučuku na svetovom trhu bola Brazília.

V službe kaučuku vymierali celé pokolenia. Bolo zistené, že každých 100 kg kaučuku stalo jeden ľudský život.

Casť produkcie kaučuku dodávalo Belgické Kongo, ktoré takú istú krvavú daň muselo platiť producentom gumy. Počet obyvateľov tejto krajiny, ktorých bolo za čias Stanleya okolo 40 miliónov, zmenšíl sa následkom obrov-

ského využívania na 16 miliónov roku 1911.

Kaučuk urobil svoje:

V krátkom čase vymierajú prepychové mestá, džungla sa opäť prediera pomedzi ich kamenné múry. Anglický kaučukový monopol vytláča brazílsky. Na kaučuku vyrástol Singapur.

...Ale v tom istom čase objavujú sa práce chemikov rôznych národov: Bucharadata a Tildena, Kondako a

aréne syntetický kaučuk, zároveň v SSSR i v Nemecku a niečo neskôr v USA. Od tej chvíľy čoraz viac zdokonaľovaný, stáva sa jedným z najväčnejších produktov chemického priemyslu.

Dnes ľahko možno hovoriť o akomis jednom syntetickom kaučuku. Poznáme odmeny kaučuku, ktoré sa veľmi od seba odlišujú skladom, spôsobom výroby i vlastnosťami. Základom väčšiny sú uhlovodíky.

ploty — tak vzniká karbid, od ktorého sa začínajú tri štvrtiny všetkého, čo sa robí v Ošwiecime. Z karbida sa vyrába acetilén.

K produkcii kaučuku treba acetilén previesť dvomi rúrami pre dve rôzne oddelenia. V jednej vyrába sa stirén. Je to ten istý stirén, ktorý sa dá prerobiť — ako to už robíme v Poľsku — na veľmi cennú umelú hmotu, polistirén. Druhú časť acetilénu prerába sa na obyčajný etilový alkohol, taký istý, ako sa predáva v obchode.

Potom sa mieša buton so stirénom a zložitým chemickým procesom vzniká kaučukové mlieko.

Další proces — to je zahustenie tohto mliečka a tak konečne z posledných apparátov odvija sa stuha niekoľkomilimetrovej hrúbky, stuha syntetického kaučuku. Sme na konci našej cesty.

Musíme tu pevdať, že doteraz dovážali sme ročne okolo 20 tisíc ton syntetického kaučuku. Za jednu tonu platili sme okolo 600 dolárov. Ľahko si vypočítame, koľko sme platili ročne.

Potreba tohto produktu stále vzrástá. Päťročný plán predvída, že v 1956 budeme vyrábať 50 tis. ton. Je možné, že z dovozu staneme sa vývozcom.

Kaučuk prinášal kedysi smrť celým plemenám. Nie nadarmo nazývali ho „red rubber“ — červený t.j. rudý kaučuk. Náš ošwiecimský stáva sa tehličkou v blahobytie štátu.

FILATELISTIČKÉ NOVINKY

CSR. K 15. výročiu Slovenského národného povstania bola vydaná séria troch poštových známok. Dôkladný popis uviedieme v budúcom čísle „Života“.

Týmto výročím spomenieme si na všetkých, ktorí sa postavili so zbraňou v ruke proti nacistickým okupantom a domácim fašistickým zradcom.

Toto slávne povstanie, keď ožili hory a doliny krásneho Slovenska a bojovalo sa za dnešnú radostnú prítomnosť — pripomína nám množstvo dokumentov.

Jedným z takých vzácných dokumentov sú skice grafika Antona Hollého, zhotovené k návrhom poštových známok počas SNP. Je zaujímavé, že niektoré, z týchto návrhov mali byť vytlačené v Moskve ako prvé poštové známky slobodného Československa.

Foto • Foto

Od Jana Svientka z Piekielnika sú dostať niekoľko vlastníckych fotografií. Na jednej z nich žiačky s knihou.

NEOBYČAJNÁ KARIERA „HEVEA BRASILIENSIS“

Lebedeva. Vznikajú už syntetické látky, ktorých vlastnosti pripomínajú kaučuk. Nemci odtrhnutí od surovinoj základni vedeli už počas I. svetovej vojny vyrábať syntetický kaučuk. Pravda, ešte veľmi zlý a veľmi drahý. Taký zlý a drahý, že po vojne jeho výrobu zanechali.

Chemici sa však nevzdávali. Okolo r. 1930 opäť sa objavuje na svetovej

K najobyčajnejším patria tie druhy, ktoré sa vyrábajú z butanu a stirénu — a takýto kaučuk medziiným bude vyrábať náš ošwiecimský závod.

Preto pokúsme sa bližšie zoznámiť s technickým procesom.

Po ľavej strane od hlavnej dopravnej tepny nachádzajú sa vápenné pece, vápno spolu s koksom stápa sa potom v elektrických peciach za vysokej te-

Dráha redakcia.

čítam Váš časopis „Život“, z ktorého sa dozvedám veľa zaujímavých vecí. Veľmi ma zaujíma kútek pre mladých a vždycky som zvedavý na veci, ktorými žijú moji priatelia v Jablonke. V poslednom čísle bola zpráva o otvorení novej školy v Jablonke, ktorú som prijal s veľkou radosťou. Som rád, že sa zlepšili študijné podmienky našich priateľov, čo študujú na slovenskom lýceu v Jablonke. Chcem okrem toho želat im veľa radosť a veľmi dobré výsledky v štúdiu i pri maturite.

Okrem toho vo veľkej tajnosti chcem Vám poslat svoje básne. Aké sú? Pošúdte sami!

Neviem ako príjmete môj príspevok. Viem, že sú ešte veľmi nedokonalé, ale týmto chcem nadviazať s Vami listovné styky.

Na budúce sa budem snažiť napísat viacej.

Srdečný pozdrav Vám i všetkým krajandom

zasiela Váš stály čitateľ
z Krakova

Ladislav Oravský

ŽIVOT MĽADÝCH ■ ŽIVOT MĽADÝCH

L. ORAVSKÝ

ORAVSKÝ KRAJ!

Krásny je môj malý oravský svet,
ved v súmrak sa halí krajského niet.
A prastará siba za srdce ma chytí,
ked večerná chvíľa, stráne tichom sýti.

F. KOLKOVIC

RODNÁ REC

Je mäkká a plná,
vonia siba ruža biela
a plynne ako vlna
pod hladinou čela.
Rodná, rodná,
ňou písat budem básne
o novom šťastnom žiti,
o matke, ked zasne
po denne vlnobití.
Rodná, rodná,
to krv môjho tela
ňou zhľadím z čela vrásky
a vzoprem slabé kriela
svojej veľkej lásky.

• ANEKDOTY •

Jaroslav Hašek jednou vyprávěl, že jeho obľbeným ranním nápojem je silný čaj; jeho žena zase naopak — dáva prednosť kávě.

— Ale to je veľká nevýhoda — řekl kdoosi ze společníků, připravovat každodenně dva nápoje!
— Kdo Vám říkal, že dva — oba pijeme kávu! — odvětil satirik.

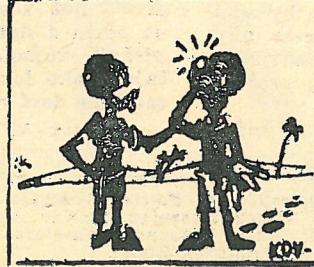
Znamenitý dánský spisovatel Marten Andersen Nexo potkal jednoho ze svých kolegů, ktorý jej priblížil se slovy:

— To je hezké, že jsem tak časné ráno potkal tak správneho človeka ako jsi Ty.

— Máš více štěsti, než já — odsekli Nexo.

HuMoR

A. Co se ti stalo?
B. Ale, koupil jsem si nový bumerang a ten starý nemohu zahodit.

(DOKONČENIE)

Môj prvý dohad, že snáď bolo niečo medzi slečnou a starým vojakom, s čím sa teraz táto slečna zdôverila jej manželke. Tým by sa dalo vysvetliť, že sa pani Barclayová vrátila domov napajedená a slečna popierala, že by sa niečo bolo prihodilo. A súhlasilo by to aj s tým, čo bolo počuf cez dvere. Ale treba brať zreteľ na to, že sa spomínil akýsi David. Naproti tomu bola známa plukovníkova oddanosť svojej žene, nehovoriac o dramatickom prichode toho ďalšieho muža, ktorý mohol, ale nemusel súvisieť s tým, čo sa odohralo predtým. Nebolo ľahké sa v tom vyznať, ale celkovo sa mi nepozdávala myšlienka, že by bolo bývalo niečo medzi plukovníkom a slečnou Morrisonovou, ale viac ako kedykoľvek predtým som bol presvedčený, že slečna vie, čo bolo príčinou, že pani Barclayová začala nenávidieť svojho muža. Preto som šiel jedinou možnosťou: navštívil som slečnu Morrisonovú, aby som jej vysvetlil, že som úplne presvedčený, že v jej rukách sa nachádzajú dôkazy, a upozornil som ju, že ak sa vec nevyjasní, jej priateľka, pani Barclayová, mohla by sa ocitnúť na lavici obžalovaných, obvinená z vraždy svojho muža.

Sedela nejakú dobu zamyslená po mojich slovách a potom, obrátiac sa ku mne s čulým výrazom rozhodnutia, dala sa do pozoruhodnej výpovede, ktorú ti podám v kocke.

„Dala som sľub svojej priateľke, že neprezradím nič a sľub je predsa sľub“, rieko. „Ale ak jej skutočne môžem pomôcť, keď sa proti nej vznášaju také závažné obvinenia a keď jej, chuderke, choroba bráni hovoriť na vlastnú obhajobu, tak myslím, že som oslobodená od svojho sľubu. Rozpoviem vám presne, čo sa prihodilo v pondelok večer.“

Vracali sme sa z katolíckeho spolku na Watt Street asi tri štvrti na deň. Museli sme prejsť cez Hudson Street, ktorá je veľmi tichá. Svieti na nej iba jedna lampa na ľavej strane, a keď sme sa priblížili k tejto lampe, zazrela som veľmi zhrbeného muža, idúceho oproti nám, a niečo ako škatuľu mal zavesené na pleciach. Vyzeral znetvorený, pretože mal ovisnutú hlavu a pri chôdzi mal skrčené kolenná. Keď sme už mali popri ňom prejsť, zodvihol hlavu, aby si nás prezrel v sieti vrhanom lampou. Keď tak učinil, zastavil sa a prenikavo skričal strašným hlasom: „Bože môj, keď to je Nancy!“ Pani Barclayová zbledla na smrť a bala by sa zrútila, keby ju ten hrôzostrašný vyzerajúci tvor nebol zadržal. Chystala som sa volať na strážnika, ale ona, na moje prekvapenie, hovorila s človekom celkom zdvořile.

„Myslela som, že si už tridsať rokov mŕtvy, Henry“, hovorila traslavým hlasom.

„Áno, keď aj som,“ odvetil a strašne bolo počuf tón, akým tie slová vyslovil.

„Chod kústik sama, moja drahá,“ povedala mi pani Barclayová. „Chcem sa zastaviť na slovíčko s týmto mužom. Nie je sa čoho obávať“. Snažila sa hovoril odvážne, ale zostávala bledá ako smrť a tažko sa jej dostávali slová von cez trásci sa pery.

Poslúchla som ju a oni spolu rozprávali niekoľko minút. Potom kráčala ulicou so žiariacimi očami a videla som zmrzačeného úbožiaka stáť pri lampovom stĺpe a mával vo vzduchu zafatými pásťami ako šialený od zúrivosti. Neprehovorila ani slova, až keď sme boli tu pri dverách, chytia ma za ruku a prosila ma, aby som nikomu nepovedela o tom, čo sa prihodilo. „Je to môj starý známy, ktorého život ubil“, povedala. Keď som jej slúbila, že nepoviem nikomu, pobožkala ma a odvtedy som ju viac nevidela. Povedala som vám teraz celú pravdu, a ak som ju zamilčala policii, stalo sa to preto, lebo som si nevedela predstaviť nebezpečie, pred akým stojí moja milá priateľka. Viem, že bude v jej prospech, keď vyjde všetko najavo“.

Takáto bola jej výpoved, Watson, a pre mňa ak si to môžeš predstaviť, to bolo ako svetlo v tmavej noci. Samozrejme, môj najbližší krok bol zameraný nájsť človeka, ktorý učinil taký pozoruhodný dojem na pani Barclayovú. Obetoval som deň na jeho vypátranie a k večeru — práve tento večer, Watson — som

ho našiel. Tento muž sa volá Henry Wood a býva v podnájme povolením kúzelník a žonglér, chodí večerami po kantínoch, kde vystupuje s krátkym zábavným programom. Nosí so sebou v škatuli akési zvieratko, ktoré, zdá sa mi, nahalo domácej hodne strachu, lebo ešte nikdy nič podobného neviđela. Podľa jej rozprávania používa ho v niektorých svojich vystúpeniach. Tolkol mi vedela povedať táto žena a dodala, že je div, že tento človek ešte žije, keď je celý skrútený. Vraj občas hovorí cudzou rečou a posledné dve noci počula ho stonať a plakat v spálňi. Pokial ide o peniaze, je poriadny, ale so zálohou na byt jej dal peniaz, podobný falosnému florinu. Ukázala mi ho, Watson, a bola to indická rupia.

Tak, kamarát, môj milý, viďš presne, ako stojíme a prečo sa potrebujem. Je úplne jasné, že keď panie odišli od toho chlapa, šiel obďaleč za nimi. Keď uvidel cez okno zvadu medzi mužom a ženou, vbehol k nim do miestnosti, pričom mu ušlo zvieratko, čo nosieval v kliecku. To je všetko naprosto zaručené. Ale on je jedinou osobou na tomto svete, ktorá nám môže presne povedať, čo sa v tej izbe stalo.

— Mieniš sa ho spýtať?

— Samozrejme — ale pred svedkom.

— A ja mám byť tým svedkom?

— Keby si bol taký dobrý. Ak bude môcť pripad vysvetliť, tak v poriadku. Ak odmietne, nebude me mať inej možnosť, ako ho dať zaistiť.

— Ale ako vieš, že tam bude, keď sa vrátíme?

— Môžem fa ubezpečiť, že som urobil príslušné opatrenia. Jeden z mojich chlapcov z Baker Street ho stráži, neustupí z neho oka ako jastrab, nech pôjde hoci kde. Zajtra ho nájdeme na Hudson Street, Watson. Ale bol by to odo mňa zločin, ak by som sa teraz okradol o ďalší spánok.

Bolo poludnie, keď sme sa ocitli na mieste tragédie.

— Toto je tá ulica, — rieko, keď sa obrátil do krátkej uličky, lemovanej jednoduchými dvojposchodovými domami z tehál. — Ach! Tu je Simpson s hlásením. —

— Chlap je doma, nebojte sa, pán Holmes. — kričal malý uličník, čo nám bežal v ústery.

— Dobre, Simpson, — odvetil Holmes a potľapkal ho po hlave. — Podme, Watson. To je ten dom. Poslal vistku s odkazom, že prišiel v dôležitej veci, a za chvíľu sme sa ocitli zoči-voči človekovi, za ktorým sme prišli. Hoci bolo teplé počasie, bol schúlený nad ohňom a v izbičke bolako v peci. Sedel skrútený do hromádky na stoličke v takej polohe, že robil nepopisateľný dojem znetvorenia, ale tvár, ktorú otočil k nám, hoci vyziabla a snedá, mohla byť raz pozoruhodná svoju krásou. Poohliadol sa podozrivo na nás, teraz so žlčovite zatiahnutými očami.

— Máme čest s pánom Henry Woodom, ktorý kedysi žil v Indii? — povedal Holmes vľúdne. — Prišiel som vo veci smrti plukovníka Barclaya.

— Čo mám ja o tom vedieť?

— To práve chcem zistieť. Iste viete, že ak sa vec nevyjasní, pani Barclayová, vaša stará známa, s veľkou pravdepodobnosťou postavia pred súd pre vraždu.

— Mrázkom prudko trhlo. — Neviem, kto ste, — skríkol, — ani ako ste sa dozvedeli to, čo viete, ale prisahajte mi, že to, čo mi vratíte, je pravda.

— Keď iba čakajú, kym príde k zmyslom, aby ju zaistili.

— Bože môj! Aj vy ste z polície?

— Nie.

— Co sa teda do toho pletiete?

— Je povinnosťou každého človeka pomáhať spravodlivosti.

— Môžem vás ubezpečiť, že je nevinná.

— Potom ste vinný vy?

— Nie, ja nie som vinný.

— Kto teda zabil plukovníka Jamesa Barclaya?

— Bola to spravodlivá Prozretelnosť, čo ho zabil. Ale počujte, keby som mu bol vyráziť mozog, ako som mal stačiť urobiť, bol by dostať iba zaslúženú odplatu z mojich rúk. Keby ho jeho nečisté svedomie nebolo skolilo, je dosť pravdepodobné, že by som mal na svedomí jeho krv. Chcete, aby som vám rozpovedal celý prípad? Nuž neviem, prečo by som nemal, pretože sa nemám čo hanbiť.

— Stalo sa to takto pane. Dnes mám

chrbát ako tava a rebrá pokrivené, ale bol čas, keď čatár Henry Wood platil za najväčšieho fešáka v 117 pešom pluku. Vtedy sme boli v Indii, ubytovaní v meste zvanom Bhurtee. Barclay, čo nedávno zahynul, bol seržantom v tej istej stotine ako ja a krásaviecou pluku — áno, a najkrajším dievčaťom, aké kedy žilo — bola Nancy Devoyová, zástavníkova dcéra. Zaľúbili sa do nej dvaja muži a ona jedného z nich milovala. Bude vám do smiechu pri pohľade na túto úbohú hromádku pred ohňom, keď vám poviem, že ma mala ráda pre moju krásu.

Nuž, hoci jej srdce patrilo mne, otec násťojil na tom, aby sa vydala za Barclaya. Ja som bol bezstarostný, mladý vetroplach a on mal školu a mal už nádej stat sa dôstojníkom. Avšak dievča mi zostało verné, a zdalo sa, že ho dostanem ja. Vtom vypukli vzbury a celá krajina sa premenila na peklo.

Zostali sme v Bhurtee odrezaní, nás pluk s polovicou delostreleckej batérie, stotiny Sikhov a s hrbkou civilov a žien. Obklestilo nás desaťtisíc povstalcov a boli dotieraví ako teriéry na potkanov v kletke. Asi v druhom týždni sa nám minula voda a bolo otázne, či sa dostaneme do styku s jednotkami generála Neilla, ktoré tiahli do ohrozených oblastí. On bol jediná naša nádej, pretože sme sa nemohli odvážiť prebojovať si cestu s toľkými ženami aj deťmi. Dobrovoľne som sa prihlásil, že prejdem cez povstalecké územie a upozorním generála Neilla na naše nebezpečestvo. Moju ponuku prijali. Preširoval som prípad so seržantom Barclayom, o ktorom sa predpokladalo, že pozná terén lepšie ako ktokoľvek iný. Vyznačil mi cestu, ktorou mám preniknúť cez povstalecké územie. V noci o desiatej hodine som sa vydal na cestu. Išlo o záchrannu tisíc životos, ale ja som mysel iba na jeden, keď som prebiehal opevnenie.

Cesta ma viedla dole vyschnutým riečiskom, ktoré dole ako sme počítali, ma malo kryť proti nepriateľským hliadkam, ale keď som sa plazil pozdĺž brehov narazil som rovno na šiestich z nich, ktorí čakali na mňa, učepení v tme. V okamihu ma omráčili úderom po hlave a poviazdali ruky a nohy. Ale skutočný úder mi zasiahol srdce, nie hlavu, lebo keď som sa prebral a počúval ich reči, pokial som ich rozumel, dozviedel som sa toľko, že bol to práve môj priateľ, ten, čo mi určil cestu, ktorou som mal ísť, a čo ma prebradil nepriateľovi prostredníctvom domorodného sluha.

Ale o tom sa nemusím šíriť.

Teraz viete, čoho bol schopný James Barclay. Na druhý deň Neill osloboďil Bhurtee, ale povstalci pri svojom ústupe ma odvlekli so sebou a uplynul celý rok než som opäť uvidel bielu tvár. Mučili ma, pokúsil som sa o útek, ale ma chytili a znova trýznili. Sami vidite, do akého stavu ma priviedli. Čas z nich, čo unikla do Nepalu, vzala ma so sebou a potom som sa dostať až hore do Darjeelingu. Tamojší horali pobili povstalcov, ktorí ma držali, a stal som sa ich otrokom dovtedy, kým sa mi nepodarilo uniknúť. Pri úteku, miesto aby som sa bol obrátil na juh, pustil som sa na sever, až som sa ocitol medzi Afgancami. Tu som sa potlkal mnoho rokov a nakoniec som sa obrátil do Pandžábu, kde som žil zváčša medzi domorodcami a zháňal som si na živobytie žonglérskymi trikami, ktoré som sa naučil. Akú cenu mal pre mňa, biednu kaliku vrátiť sa do Anglicka, alebo dať o sebe vedieť svojim starým kamarátom? Ani moja túžba po pomste ma k tomu nedovedla. Bolo mi milšie, aby Nancy a moji starí kamaráti myseli o Henrym Woodovi, že zahynul ako charakterný muž, než by ho mali vidieť živoríť a ložiť o palici ako šimpanza. Nepochybovali o tom, že som mŕtvy, a ja som nemal v úmysle vyviesť ich z omylu. Dozviedel som sa, že Barclay si vzal Nancy a rýchlo postupoval v pluku, ale ani to ma neprinutilo prezradiť, čo som ve-

del. Ale keď človek zostárne, uchváti ho túžba po rodnom kraji. Roky som sníval o rozľahlých zelených poliach a živých plotoch Anglicka. Konečne som sa rozhodol, že sa pôjdem na ne poďvať, než zomriem. Nasporil som si na cestu a dostať som sa sem, kde sa zdržujú vojaci, lebo poznám ich obývacie a ako ich treba baviť, a takto si zarobím dosť na živobytie.

— Vaše vyprávanie je neobyčajne zaujímavé. — podotkol Scherlock Holmes. — Počul som už o vašom stretnutí s pani Barclayovou a vašom vzájomnom spoznani. Vy potom, ako sa dozviedám, ste íšli za ňou, kde býva, a videli ste oknom hádku medzi jej manželom a ňou, pri ktorej mu akiste bez okolkov vyčítala, čo vám zapričinil. City vás prevládli, rozbehli ste sa cez trávnik a vnikli ste k nim.

— Tak som to spravil, pane, a keď ma zazrel zatváril, sa, ako som nikdy predtým neviđel človeka sa zatváriť; potom padol hlavou dozadu na mriežku pri krbe. Bol už mŕtvy, prv ako sa zval. Videl som mu smrť na obličají tak jasne, ako môžem čítať tamten nápis nad krkou. Moja samotná prítomnosť účinkovala ako guľka na jeho nečisté svedomie.

— A potom?

— Natá Nancy omdlela, vybral som jej z ruky kľúč od dverí hodlajúc otvoriť a ísť pre pomoc. Ale keď som sa už poberal ku dverám, prišlo mi na um, že bude lepšie nechať všetko tak a odišť, pretože by bolo na mňa padlo ľažké podozrenie a okrem toho moje tajomstvo by bolo vyšlo najavo, keby ma boli zaistili. V tom chvate pichol som kľúč do vačku, bakula mi vypadla, keď som naháňal Teddy, Škriabájucu sa po záclonách. Akonáhle som ju dostal do škatule, z ktorej mi vylezl, utekal som, ako ma len nohy vládali niesť.

— Kto je Teddy? — optyuje sa Holmes.

Chlap sa schýlil a vytiahol z kúta škatulu. V tom okamihu vykľaol z nej krásny červenokastý tvor, štíhly, pružný, s behmi ako hranostaj, s dlhým tenkým nosom a dvojicou nádherne červených očiek, aké som ešte u zvierat neviđel.

— To je madagaskarský lemur! — skríkol som.

— Áno, niektorí ho volajú takto, iní zas īndickým ichnemonom, — dodal. — Ja ho menujem lapačom hadov a Teddy je úžasne šikovný na kobry. Mám tu jednu bez jedovatých zubov a Teddy ju chytá každý večer pre pobavenie ľudí v kantine. Máte ešte o niečo záujem, pane?

— Nuž, obrátili by sme sa na vás opäť, ak by sa pani Barclayová dostala do väčších ľažkostí.

— V takomto prípade, pravda, sa sám ponúknem.

— Ak to nebude žiaduce, nemá, zmysel ožívovať tento škandál proti mŕtvemu nech sa už akokoľvek hanebne zachoval. Aspoň máte zadosťučenie vedieť, že po tridsať rokov života mal trpké výčitky svedomia pre svoj podľačín. Hľa, tam ide major Murphy po druhom boku ulice. Do videnia, Wood. Som zvedavý, či sa od včera niečo prihodilo.

Dohobili sme majora prve, než začiel za roh.